

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

VIII.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

«Δεῖ πειθαρχεῖν θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις»
Ἀπόστ. Πέτρος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως
τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων κλπ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ'

(Ἀντίτυπα 3000)

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλίου, καὶ φόρου Ἀν. δαν.	14.30
Τιμὴ λειανικῆς πωλήσεως	9.40
Ἀξία βιβλιοστάμμου	3.80
Φόρος Ἀν. Δαν.	1.10
	24998
Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας	21-3-38

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1938

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΩΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

VII.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

«Δεί πειθαρχεῖν θεῶ ἤ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις»
Ἄποστ. Πέτρος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ΄.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3000

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1938

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

IV

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

1999

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΝ

Α'. ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Πῶς διετέθη ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος πρὸς τὰ φυσικὰ φαινόμενα : Ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος, βλέπων μετὰ θαυμασμοῦ καὶ καταπλήξεως τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ ἡλίου ἀνατολήν, τὴν δύσιν αὐτοῦ καὶ τὸν σκοτισμὸν τῆς γῆς, τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀπειροπληθῶν ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸν αἰφνίδιον αὐτῶν ἀφανισμόν, τὴν βλάβησιν καὶ τὸν μαρασμὸν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπειρίαν ἄλλων φυσικῶν φαινομένων, ἐπροσωποποίησε καὶ ἐθεοποίησεν αὐτά, τὰς δ' ἐναλλαγὰς τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ φαινομένου ἐξέλαβεν ὡς περιπετείας καὶ πάθη τοῦ θεοῦ, π. χ. τὸν μὲν μαρασμὸν τῆς φύσεως ὡς θάνατον τοῦ θεοῦ, τὴν δὲ βλάβησιν ὡς γέννησιν ἢ ἀνάστασιν αὐτοῦ.

Πρὸς τὴν φύσιν ἐπὶ ταῖς περιπετείαις αὐτῆς ἠσθάνθη ὁ ἄνθρωπος ἰσχυρὰν συμπάθειαν καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάβησιν (τὸν Διόνυσον), διότι ἐν μέσφ' αὐτῆς διαρκῶς ἔζη· ἔβλεπε τὴν γῆν ἀπαύστως ἀναφύουσαν ἐκ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς κόλπου ἀπειρίαν βλαστήσεως καὶ καρπῶν καὶ δὴ τὴν γλυκυτάτην σταφυλήν (τὸν θεὸν (ἀνα)γεννώμενον), καὶ αἴφνης τὸ θέρος ἢ τὸ φθινόπωρον ἔβλεπε τὰ ἄνθη κλίοντα τὴν ὥρην αὐτῶν κεφαλὴν καὶ ἀποθνήσκοντα, τὰ δένδρα φυλλορροοῦντα, τὰ πάντα μαραινόμενα καὶ ἐκτάδην ἐξαπλούμενα εἰς τὸν παγερὸν τῆς μητρὸς κόλπον, ὃν περιέβαλλε μετ' ὀλίγον τὸ λευκὸν τῆς χιόνος καὶ τῶν πάγων σάβανον (τὸν θεὸν σπαρασσόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων).

Πῶς ἐξεδήλωσεν οἱ Ἕλληνας τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν : Τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ οἱ ἀμπελοουργοὶ θὰ ἐξεδήλωνον κατ' ἀρχὰς διὰ ζωηρῶν συναισθηματικῶν ἐκρήξεων καὶ ἀρροῦθμων ἱερμάτων, τὰ ὅποια θὰ συνώδεον καὶ δι' ἀναλόγων κινήσεων, σὺν τῷ χρόνῳ δ' ὅμως ἐδημιούργησαν ἅματα λυρικά παραφόρου ἐνθου-

σιασμοῦ (διότι θὰ ἦδον μαινόμενοι ὡς μεθύοντες), ᾗδόμενα πρὸς αὐλὸν καὶ συνοδευόμενα διὰ ζωηρῶν μιμικῶν (ὄρχηστικῶν) κινήσεων, τὰ ὅποια ἐκάλεσαν **διθύραμβους**. Οἱ χορευταὶ συγκινοῦμενοι, ὅτε ἔψαλλον τὰς περιπετείας τοῦ θεοῦ, καὶ ὑπὸ μανίας καταλαμβανόμενοι ἐζήτησαν νὰ συμπάσχωσι μετὰ τοῦ θεοῦ, γινόμενοι ἀκόλουθοι αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου μετημφιέννυντο εἰς Σατύρους, δαίμονας τῶν δασῶν καὶ τῆς ἀγρίας φύσεως, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἀπετέλουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀρκαδικοῦ θεοῦ Πανός, ἀλλὰ κατόπιν προσεκολλήθησαν, ἄγνωστον ποῦ τὸ πρῶτον καὶ πότε, εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νεήλδου ἐκ Θοράκης θεοῦ τοῦ οἴνου, τοῦ πολυπαθοῦς Διονύσου, τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία εἶχεν ἐπικρατήσει νικηφόρος ἐν Πελοποννήσῳ καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀθήναις. Παρίσταντο τραγόμορφοι ὡς ὁ Πάν¹, φέροντες κέρατα τράγων, ὄξέα ὄτα, ῥίνα σιμήν, γένειον, λασίας κνήμας, χηλὰς καὶ οὐρὰν τράγου, καὶ διὰ τοῦτο οἱ χορευταὶ, μεταμφιεννύμενοι εἰς τούτους, ἐκαλοῦντο καὶ αὐτοὶ **τράγοι**, φέροντες προσέτι στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ τοῦ Διονύσου, καὶ καλύπτοντες τὸ πρόσωπον διὰ φύλλων, φλοιοῦ δένδρων κλπ. χάριν παραισθήσεως (illusion) οὕτως ἔπασχον **ἔκστασιν**², οἷαν βλέπομεν ἐν ταῖς Βάκχαις τοῦ Εὐριπίδου, πιστεύοντες ὅτι ὄντως ἦσαν Σάτυροι.

¹ Ἀλλὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ μορφήν ἔλαβεν ὁ διθύραμβος ἐν Κορίνθῳ. Ἐκεῖ ὁ Λέσβιος ποιητῆς Ἀορίων, τυγχάνων τῆς προστασίας τοῦ τυράννου τῆς πόλεως Περιάνδρου, ἐνεφάνισε κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Διονύσου κύκλιον χορὸν ἐκ 50 ἀνδρῶν, οἵτινες μετημφιεσμένοι εἰς Σατύρους ἦδον πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ διθύραμβον καὶ ὠροῦντο κύκλῳ ἐν περιτέχνῳ ῥυθμῷ. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο ἔσμα, προκαλέσαν τότε διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ ἐκτελέσεως τὸν γενικὸν θαυμασμόν, μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Πεισιστράτου, ὅστις ἰδρῦσας τῷ 534 π. Χ. ἐν Ἀθήναις τὰ μεγάλα Διονύσια εἰσήγαγε καὶ τὸν διθύραμβον εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐορτῆς. Ἐκτοτε ὁ τύραννος καὶ οἱ φιλόμουσοι Πεισιστρατίδαι παρεσκεύαζον διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ταύτας τῆς πόλεως ἐορτὰς καλλί-

¹ Ὑπὸ τίνα μορφήν ἐφαντάζοντο τοὺς θεοὺς των οἱ Προμηκηναῖκαὶ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἰδὲ ἡμετ. Πραγματεῖαν : **Αἱ ἀνθρωποθυοῖαι ἐν Ἀρκαδίᾳ**, ἐκδοθησομένην λίαν προσεχῶς.

² Περὶ ἐκστάσεως ἰδὲ ἡμετ. Πραγματεῖαν : **Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν** ἐν σ. 17 κέ. 62 κέ.

στους χορούς, ἵνα ἄδοντες καὶ ὀρχούμενοι ἐν ὀρχήστρα περὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διονύσου ἐκτελῶσι διθυράμβους, τοὺς ὁποίους θὰ ἐποιοῦν ἀντὶ ἀμοιβῆς εἰδικοί ποιηταί. Ἄλλ' ἐν Ἀθήναις οἱ χορευταὶ μετέλλαξαν μορφήν, μεταμφιεσμένοι εἰς Σιληνοὺς, ἵππανθρώπους ὁμοίους περιπυρρῶς πρὸς τοὺς Κενταύρους, ἔχοντας λάσιον τὸ δέσμα καὶ πόδας καὶ οὐρὰν ἵππου· καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν μεταλλαγὴν ταύτην οἱ χορευταὶ ἐξηκολούθησαν καλούμενοι κατὰ τὴν κρατήσαναν πλέον παράδοσιν **τραγοὶ**.

Ἐκ τοῦ διθυράμβου τὸ δράμα Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ παραίσθησις χορευτῶν καὶ θεατῶν θάμβειναιεν ἰσχυροτάτη, ἐὰν ἐβλεπον αὐτὸν τὸν θεὸν πάσχοντα ἢ διηγούμενον τὰ πάθη αὐτοῦ. Ὅντως ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, μεταμφιεσμένος ἤδη εἰς Δίονυσον, ἀπεσπᾶτο τῶν λοιπῶν χορευτῶν καὶ ἀναβαίνων ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ διελέγετο ἐν τροχαϊκῷ τετραμέτρῳ ἢ (ὑστερον) ἰαμβικῷ τριμέτρῳ πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν παθημάτων του. Αἴφνης ὅμως ὁ ἔξ Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς ποιητῆς Θεσπὶς, ὅστις εἶχεν εἰσαγάγει καὶ τὰ ἐξ ὀθόνης προσωπεῖα, ἀντὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ εἰσήγαγεν ἴδιον πρόσωπον ὡς τὸν θεόν, ἀνεξάρτητον τοῦ χοροῦ, τὸν **ὑποκριτὴν** (*ὑποκρίνεσθαι* ἀποκρίνεσθαι), ὅστις θάπεκρίνετο εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ χοροῦ (τοῦ κορυφαίου) καὶ θάρρηγετο τὰς περιπετείας του (τοιούτου ἀνάλογον διάλογον παρέχει ὁ διθυράμβος τοῦ Βακχυλίδου *Θησεύς*, ὅπου χορὸς Ἀθηναίων ὑποβάλλει ἐρωτήσεις πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ Αἰγέα, βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἃς ἐκεῖνος ἀποκρίνεται, ἰδὲ ἡμετ. Λυρ. Ἀνθολ. 204,5). Μεθ' οὗ ὁ χορὸς ὄρχετο ἐκδηλῶν ἐν ἄσματι τὰ κατέχοντ' αὐτὸν συναισθήματα. Οὗτως ἔχομεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν **διάλογον** κορυφαίου καὶ υποκριτοῦ ἰστοροῦντα τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, στοιχεῖον ἐπικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἄσμα τοῦ χοροῦ, τὸ **χορικόν**, τὸ ἐκδηλοῦν τὰ συναισθήματ' αὐτοῦ, στοιχεῖον λυρικόν, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τῶν δύο τούτων στοιχείων παρήχθη ἐκ τοῦ διθυράμβου νέον εἶδος ποιήσεως, τὸ **δράμα**, κληθὲν οὕτω, διότι ἀντὶ νεκρᾶς διηγήσεως μύθων ἀπωτάτου παρελθόντος ἔχομεν ἀπτήν ζωντανὴν ἀναπαράστασιν αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι καὶ οὕτω παριστάμεθα πλέον οὐχὶ ὡς ἀπλοὶ ἀκροαταί, ἀλλ' ὡς αὐτόπται μάρτυρες αὐτῶν, *δρωμένων* ἐνώπιον ἡμῶν (πρβλ. *τελετή, ὄργια* (ἐργάζομαι), *λειτουργία*: τὸ πάλαι θὰ ὠνομάζετο *τραγῳδία* ὡς τραγῶν ᾠδὴ ἢ ᾠδὴ πρὸς τὸν τραγόν, τὸν Δίονυσον), τὸ ὁποῖον ὡς τέκνον τοῦ διθυράμβου ἐκκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς : 1) τὸν χορὸν ἐκ 50 ἀνδρῶν μετῆμφισμένων καὶ φερόντων

στέφανον κισσοῦ, 2) παρίστατο ἐν ὀρχήστρῳ περὶ βωμὸν τοῦ Διονύσου, 3) ἐθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ θεοῦ, ἀποτελοῦν μέρος τῆς λατρείας αὐτοῦ, 4) ἐδιδάσκετο ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ κατὰ τὰ Διονύσια καὶ 5) ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως τῆς δημοκρατίας μετὰ τὴν ἐκπτώσιν τῶν τυράννων τῶν Ἀθηνῶν ὄριζοντο κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς πολιτείας τρεῖς πλούσιοι πολῖται, οἱ *χορηγοί*, ἀναλαμβάνοντες τὰς δαπάνας τῆς διδασκαλίας τῶν δραμάτων τριῶν ποιητῶν, ἀμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀγῶνι περὶ τῆς νίκης ἐκάστου διὰ μιᾶς *τετραλογίας* ἤτοι τεσσάρων δραμάτων, ἵνα διὰ τούτων ψυχαγωγῆται ὁ κυρίαρχος δήμος, ὅπως εἰς τὰς αὐτὰς ἡγεμόνων καὶ τυράννων συνέροσον μεγάλοι λυρικοί, Σιμωνίδης, Πίνδαρος, Βοκχυλίδης, Ἀνακρέων, τέρποντες αὐτοὺς διὰ τῶν ἄσμάτων αὐτῶν.

Διαίρεσις τοῦ δράματος, ἐξέλιξις τῆς τραγωδίας.

Οἱ μῦθοι τοῦ Διονύσου ἠδύνατο νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο θεμελιώδεις κατηγορίας, 1) εἰς τοὺς θλιβεροὺς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, καὶ 2) εἰς τοὺς φαιδρούς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τοὺς θριάμβους τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ μεγίστη φαιδρότης καὶ εὐθυμία ἐβασίλευε καὶ κατὰ τὸν *κῶμον*, ὅστις ἦτο ἡ ὄμιλος μεθυόντων μὲ τὰ πρόσωπα ἐπικεχρισμένα διὰ τρυγός, περιερχόμενος θορυβωδῶς μὲ ἀχαλινώτους ἀστεϊσμούς τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ ἱερὰ πομπὴ προσερχομένη εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου, καθ' ἣν χορὸς μετῆμφισμένων πρὸ τοῦ ἄσματος εἰς τὸν θεόν, *κῶμος* καὶ αὐτοῦ καλουμένου, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦτο, ἐν μέσῳ δαιμονίων ἀλαλαγμῶν ἐξ-απέλυε κατὰ τοῦ κοινοῦ παντοῖα σκόμματα (πρβλ. καὶ τοὺς *γεφυρισμούς* κατὰ τὰ μεγάλα μυστήρια τῆς Ἐλευσίνος¹⁾). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ δράμα διεσπάσθη εἰς τὴν *τραγωδίαν*, ἔχουσαν τὴν ὑπόθεσιν σοβαρὰν καὶ θλιβεράν, καὶ 2) εἰς τὴν *κωμωδίαν* (ῥῆδὴν *κῶμου*), ἔχουσαν φαιδρὰν καὶ ἡλαρὰν τὴν ὑπόθεσιν.

Χάριν ποικιλίας αἱ ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων κύκλων μύθων, ἐκ τῶν μύθων ἡρώων ἐπίσης πολυπαθῶν, ὅτε κατ' ἀνάγκην συμμετεβάλλετο καὶ ὁ χορὸς, ἀποτελούμενος ἐκ προσώπων ἐχόντων οἰκτίσματα πρὸς τὸν ἥρωα, μετ' ἀναλόγου περιβολῆς, διότι ἄλλως τὰ πάθη τοῦ ἥρωος οὐδὲν διαφέρον καὶ οὐδεμίαν συμπάθειαν θὰ προσκάλουν παρὰ τῷ χορῷ. Ἀλλ' ἐν τῷ οἱ Σάτυροι (ἢ Σίληνοι) ἐξετοπίζοντο βαθμηδὸν ἐκ τῆς τραγωδίας, διητηρήθη-

¹⁾ Περὶ τούτου ἰδὲ τὴν ἡμετέραν πραγματείαν *Τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσίνος* ἐν σ. 54-5.

σαν ὅμως ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν εὐθύμων ἑορτῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ εἶδει δράματος Ἰλαροῦ, ἐν τῷ **σατυρικῷ δράματι**, τοῦ ὁποίου ὁ χορὸς ἀπετελεῖτο ἀποκλειστικῶς ἐκ Σατύρων, ἔχων κορυφαῖον Σιληνόν. Σατυρικὸν δράμα ἦτο ἀναγκαιῶς καὶ διὰ λόγους ψυχαγωγικοῦς τὸ τέταρτον δράμα πάσης τετραλογίας παντὸς τραγικοῦ ποιητοῦ, ὡς φαίδρα κατακλείς τῆς διδασκαλίας τῶν σοβαρῶν τραγωδιῶν.

Ἐπειδὴ ὁ εἰς ὑποκριτῆς ἦτο ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ ὑποδυθῇ πολλὰ πρόσωπα, ὁ τραγικὸς Αἰσχύλος προσέθηκε καὶ δεύτερον, καὶ ὁ μὲν ὑποδύομενος τὸν ἥρωα ἐκαλεῖτο **πρωταγωνιστής**, ὁ δὲ ἀντιδρῶν **δευτεραγωνιστής**. Οὕτως ὁ **διάλογος**, ὁ ὁποῖος μέχρι τοῦδε διεξήγετο μόνον μεταξὺ τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ, ἐνισχυθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ δευτεραγωνιστοῦ καὶ ἐπεκταθεὶς κατίσχυσε τῶν **χορικῶν** (ἄσμάτων) καὶ ἀλέβη ὁ πρωτεύων, ἐν ᾧ τὰ χορικά τὸ δευτερεῖον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μῦθοι περιεῖχον καὶ γυναικεῖα πρόσωπα, προσετέθησαν καὶ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ὅμως ὑπεδύνοντο ἄνδρες.

Β'. ΘΕΑΤΡΟΝ

Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ θεάτρου. Οἱ διθύραμβοι καὶ τὰ δράματα ἐδιδάσκοντο ἐν Ἀθήναις παρὰ τὰς ΝΑ. κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως ἐντὸς τεμένους τοῦ Διονύσου ἐν κυκλικῇ ὀρχήστρᾳ, ἣτις ἐν τῷ μέσῳ εἶχε βωμὸν (*θυμέλην*;) τοῦ θεοῦ, περὶ ὃν ὄρχετο ὁ χορὸς, πανταχόθεν δὲ ἐπλημύρουν κύκλῳ περὶ τὴν ὀρχήστραν πλήθη θεατῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς πρώτας θέσεις κατεῖχον οἱ ἐπίσημοι καὶ δὴ οἱ ἱερεῖς, πρῶτος δὲ πάντων ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου. Ἐπειδὴ ὅμως ὑφίστατο ἀνάγκη ἰδίου οἰκήματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ὑποκριταὶ νὰ ἀμφιεννύωνται καὶ νὰ μεταμφιεννύονται κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, πρὸς τοῦτο δὲ κατεσκευάσθη πρὸς τὴν νοτίαν πλευρὰν τῆς ὀρχήστρας ξύλινον παράπηγμα, ἢ **σκηνή** (ἦτοι καλύβη), ἔκτοτε οἱ θεαταὶ ἐθεῶντο ἀπὸ τῶν τριῶν ἄλλων πλευρῶν τῆς ὀρχήστρας.

Τὸ πρῶτον θέατρον. Ἴνα ὅμως οἱ θεαταὶ ἀπόνως θεῶνται καὶ ἀκούωσιν εὐκρινῶς τὰ διδασκόμενα ἔργα, κατεσκευάσθησαν χάριν αὐτῶν περὶ τὴν ὀρχήστραν **ἴκρια**, ξύλινα ἐδώλια, στηριζόμενα ὡς τὰ πολλὰ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν νοτίων κλιτύων τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς πολλὰς σειρὰς ὁμοκέντρους, ὧν ἕκαστη ἐπομένη ἦτο ὑψηλοτέρα τῆς προηγουμένης καὶ μὲ σταθερῶς μεγαθυνο-

μένην ἀκτίνα, ἐξ ὧν τὴν πρώτην σειρὰν περὶ τὴν ὀρχήστραν, τὸ **πρῶτον ξύλον**, κατελάμβανον οἱ ἐπίσημοι. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἴκρια κατέρρευσαν περὶ τὸ 500 π. Χ., ἴσως κατὰ τὰς πτέρυγας, ὅπου δὲν ἐστηρίζοντο τὰ ἐδῶλια ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, θὰ ἔγιναν τότε προσχώσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου ὑπῆρχον κοιλότητες, καὶ οἱ θεαταὶ εἴτε θὰ ἐκάθηντο ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἴτε ἐπὶ ἐδωλίων ξυλίων ἢ κισιῶν, καλυπτομένων διὰ λιθίνων πλακῶν (πάντως οὐδὲν ἴχνος ἐδωλίων ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν εὐρέθη ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ κατὰ τὰς διαφόρους ἀνασκαφάς), οὕτως ὥστε ὁ ὄλος οὗτος ἐπικλινήσῃ γῶρος νὰ γίνῃ ἅμα καὶ κοῖλος, ἀμφιθεατροειδής, κληθεὶς διὰ τοῦτο καὶ **κοῖλον**. Τοιοῦτον θὰ ἦτο τὸ θέατρον ἐπὶ Περικλέους, τὸ **ἐν Διονύσου** (τεμένει) καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη 1) ἐκ τῆς **ὀρχήστρας** χάριν τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν, 2) ἐκ τῆς **σκηνῆς** καὶ 3) ἐκ τοῦ **κοίλου** ἢ κυρίως **θεάτρου** χάριν τῶν θεατῶν.

Ἐξέλιξις τοῦ Θεάτρου. Ἄλλὰ περὶ τὸ 350 π. Χ. ἤρξατο ἢ ἐκ Πειραιῶκος (πρωίνου) λίθου κατασκευὴ ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ νέου θεάτρου, ὅπερ ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ ῥήτορος Λυκούργου καὶ κατὰ μέγα μέρος σφίζεται καὶ σήμερον Πίν. Β'.

Α'. Τὸ κοῖλον τούτου χωρίζεται ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας, ἐχούσης διάμετρον 27 μ. περίπου, δι' εὐρέος διαδρόμου Πίν. Β' (ὅστις ἐχρησίμευε διὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῶν θεατῶν ἐκ τοῦ θεάτρου καὶ κατὰ μὲν τὸ κέντρον ἦτο στενώτερος, κατὰ δὲ τὰς πτέρυγας Πίν. Β' ι-κ εὐρύτερος πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐξόδου τῶν θεατῶν), ἀπετελεῖτο δὲ ἐξ 78 ἐπαλλήλων σειρῶν καθισμάτων, δυναμένων νὰ περιλάβωσι τρισμυρίου θεατάς, ἄνευ ἐρείσματος τῶν νώτων, ἡμικυκλικῶν σχεδόν, ὁμοκέντρων, ἀνερχομένων κατὰ μικρὸν κανονικῶς κατὰ τὴν ὁμαλὴν ἀνωφέρειαν τοῦ ἐδάφους, αἵτινες ἠκολούθουν τὰ τόξα τῶν κύκλων, οἷτινες ἔχοντες κέντρον τὸ τῆς ὀρχήστρας καὶ ἀκτίνα κατὰ σταθερὸν μῆκος ἐκάστοτε μηχανομένην διεγράφοντο μετὰ τὸν διάδρομον. Ἡ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια τῶν καθισμάτων δὲν ἦτο ἐπίπεδος, ἀλλὰ τὸ μὲν πρόσθιον τμήμα αὐτῆς, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο, Πίν. Γ', εἶχεν ὕψος 0,33 μ., τὸ δὲ ὀπίσθιον Πίν. Γ' e f ἦτο χαμηλότερον κατὰ 0,04 μ., τὸ μὲν ἵνα πατῶσιν ἐν αὐτῷ ἀνετώτερον οἱ πόδες τῶν καθημένων ἐπὶ τῆς ἀμέσως ἐπομένης ὑψηλοτέρας σειρᾶς, τὸ δὲ ἵνα διευκολύνῃ τὴν δι' αὐτοῦ κυκλοφορίαν. Ἐπειδὴ τῶν ἐδωλίων, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο, τὸ ὕψος 0,33 μ. δὲν παρῆεν ἀνετον κάθισμα (τὰ σημερινὰ καθίσμα-

τα ἔχουσι μέσον ὕψος 0,45 μ. περίπου), ἐφρόντιζον οἱ θεαταὶ νὰ ἐπαυξάνωσιν αὐτὸ διὰ τυλῶν (προσκεφαλαίων), ὡς ἐκόμιζον μεθ' ἑαυτῶν οἴκοθεν. Δι' ἕκαστον θεατὴν διετίθετο γῶρος μήκους 0,33 μ., καθοριζόμενος δι' εὐθειῶν γραμμῶν ἐγχαράκτων ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ καθίσματος. Πολυτελέστερα καὶ φέροντα ἐρείσματα τῶν νώτων ἦσαν τὰ 67 καθίσματα τῆς α' σειρᾶς τῆς κατωτάτης, πάντα ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο ἱερεῖς, στρατηγοί, ἄρχοντες, πρέσβεις καὶ ὅσοι εἶχον τιμηθῆ διὰ *προεδρίας*, λαμπρότατος δὲ πάντων ἦτο ὁ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς σειρᾶς θρόνος, κεκοσμημένος καὶ δι' ἀναγλύφων παραστάσεων, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου Ἐλευθερέως, Πίν. Δ'. Ἴδιον τμήμα τοῦ θεάτρου, τὸ *βουλευτικόν*, ἦτο προσωρισμένον διὰ τοὺς 500 βουλευτάς, ὅπως ὕστερον καὶ τὸ *ἐφηβικόν* διὰ τοὺς ἐφηβούς.

Τὸ κοινὸν εἰσήρχετο εἰς τὸ θέατρον διὰ τῶν *παρόδων*, διόδων μεταξὺ τῶν πτερυγῶν τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς, Πίν. Ε' I, τὴν δὲ εὐκόλον κυκλοφορίαν αὐτοῦ ὑπεβοήθουν τὸ μὲν τὰ δύο *διαζώματα* Πίν. Β' I, Ε' I, εὐρεῖς διάδρομοι διασχίζοντες τὸ κοῖλον παραλλήλως πρὸς τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων καὶ διαιροῦντες αὐτὸ εἰς 3 ἀνίσους *ζώνας* (τὰ τμήματα τοῦ κοίλου τὰ μεταξὺ δύο ἐφεξῆς διαζωμάτων)· τὸ ἀνώτατον διάζωμα Πίν. Β' I εἶχε τὸ πλάτος συνήθους ὁδοῦ, διότι ἀπετέλει συνέχειαν ὁδοῦ τῆς πόλεως φερούσης ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν τῆς πόλεως εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τὸ δὲ αἱ *κλίμακες* Πίν. Β' I κ. Ε' I, δι' ὧν ἀνέρχοντο οἱ θεαταί, ἀποτελοῦσαι προέκτασιν ἀκτίνων τοῦ κύκλου τῆς ὀρχήστρας, ἀνερχόμεναι μέχρι τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς τῶν ἐδωλίων καὶ διαιροῦσαι τὸ κοῖλον εἰς σφηνοειδῆ τμήματα, τὰς *κερκίδας*. Τῆς κάτω ζώνης αἱ κλίμακες εἶναι 14, αἱ κερκίδες 13. Ἄλλ' αἱ κερκίδες τῆς β' καὶ γ' ζώνης ὡς πολὺ εὐρύτεραι διετέμνοντο καὶ διὰ διαμέσων κλιμάκων, ὑποδιαιρούμεναι ἐκάστη εἰς δύο μικροτέρας κερκίδας, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐπιδαύρου Πίν. Ε' I, ὅπερ εἶναι τὸ λαμπρότατον ὑπόδειγμα ἀρχαίου θεάτρου καὶ δὴ τοῦ κοίλου, σωθὲν σχεδὸν ὀλόκληρον, ἔργον τοῦ νεωτέρου Πολυκλείτου, θαυμαζόμενον διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρμονίαν· ἡ ὀρχήστρα αὐτοῦ εἶναι πλήρης κύκλος, ἐν ᾧ ἡ τοῦ Διονυσιακοῦ εἶναι πεταλοειδής.

Β' ἵνα καλυφθῆ ἡ ἀσχημία τῆς ξυλίνης σκηνῆς καὶ ἀποκρύπτονται αἱ κινήσεις τῶν ὑποκριτῶν, ἐτέθη πρὸ αὐτῆς παραλλήλως μέγα ἐκ σανίδων διάφραγμα, τὸ *προσκήνιον*, Πίν. Ε' I, ἀφήνον μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν δύο πτερυγῶν τοῦ κοίλου τὰς δύο Παρόδους.

Τοῦτο ζωγραφούμενον (σκηνογραφία) παρίστα ἀνάκτορον Πίν. ΣΤ' ἢ ἄλλο τι (δάσος, σπήλαιον, ναὸν κλπ.) κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, ἔφερε θύραν (ἢ θύρας), δι' ἧς παρήρχετο ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ὁ ἥρωας τῆς τραγωδίας ἢ εἰσῆρχετο εἰς αὐτὸ ὡς εἰς κατοικίαν του, ἐν ᾧ ὁ χορὸς παρήρχετο ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ἢ ἐξήρχετο ἐκεῖθεν διὰ τῶν παρόδων. Ὁ δεύτερος ὑποκριτής, ἐὰν δὲν ἦτο οἰκείος τοῦ πρωταγωνιστοῦ, παρήρχετο ἢ διὰ τῆς δεξιᾶς (ὡς πρὸς τὸν θεατὴν) παρόδου, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἢ διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης Πίν. Ε' 1.

Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Λυκούργου καὶ ἡ σκηνὴ κατεσκευάσθη λιθίνῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδενὸς ἀρχαίου θεάτρου διεσώθη ἡ σκηνὴ ὡς εἶχε κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους, ἀλλὰ πᾶσαι εἶναι τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων ἢ ἔχουν μεταρρυθμισθῆ κατὰ τοὺς Ῥωμ. χρόνους, ὅτε οἱ ὑποκριταί, ἀποσπασθέντες τοῦ Χοροῦ, ὅστις διαρκῶς ἔφθινε, ἔπαιζον ἐν δαπέδῳ τῆς σκηνῆς ἐπιμήκει, ὑπὲρ τὸ 1 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὀρχήστρας, ὅπερ ἔκαλεῖτο *λογεῖον*, Πίν. Ζ', καταργηθέντος τοῦ προκαλύπτοντος τὴν σκηνὴν Προσκηνίου, ὅπερ μετεβλήθη εἰς ὑποσκήνιον, κοσμοῦν τὸ ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ λογεῖου μέτωπον αὐτῆς Πίν. Ζ'. Ὁ τοίχος ὁ ἐν τῷ βάθει τοῦ λογεῖου Πίν. Ζ' ἔφερε τρεῖς πύλας, δι' ὧν παρήρχοντο οἱ ὑποκριταί ἢ ἐξήρχοντο. Ἐπειδὴ ὅμως πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι καὶ ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις οἱ ὑποκριταί ἔπαιζον ἐν τῷ λογεῖῳ κεχωρισμένοι τοῦ Χοροῦ, ὅστις ἴστατο καὶ ὠρχεῖτο ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ, ὁ φιλολογικὸς καὶ ὁ ἀρχαιολογικὸς κόσμος εἶναι διηρημένοι εἰς δύο στρατόπεδα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Γερμανοῦ Dörpfeld, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς νέας θεωρίας, δέχεται τὴν ὀρχήστραν ὡς πεδίον δράσεως ὑποκριτῶν καὶ Χοροῦ, τὸ δὲ τὴν ὀρχήστραν διὰ τὸν Χορὸν καὶ τὸ λογεῖον διὰ τοὺς ὑποκριτάς. Τὴν κρίσιμον λύσιν τοῦ ζητήματος θὰ δώσῃ ἡ ἐνδεχομένη εὔρεσις σκηνῆς ἀρχαίου θεάτρου, ἀπορροούσης ἐκ τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ μὴ μεταρρυθμισθείσης ἐν νεωτέροις χρόνοις.

Γ. ΣΚΕΥΗ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥ.

Ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν εἰς μόνον ὑποκριτής, ἵνα εἶναι περίοπτος, θᾶνέβαιναν ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ (θυμέλης) καὶ ἐκεῖθεν θὰ διελέγετο πρὸς τὸν κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ· ἀλλ' ἄφ' οὔτου προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νᾶναβαίνωσιν

ἀμφότεροι ἐπὶ τὴν αὐτὴν θέσιν. Ὅθεν κατῆλθον εἰς τὸ δάπεδον τῆς οὐρήστρας, ὅπου καὶ ὁ Χορός, ἀλλ' ἵνα ἐναργῶς διακρίνονται τῶν χορευτῶν καὶ εἶναι περίοπτοι, ἐφρόντιζον νὰ παρίστανται μεγαλοσωμότεροι, ὡς ἦσαν οἱ ἥρωες καὶ διότι τοῦτο ἀπῆιτε τὸ μέγεθος τοῦ θεάτρου καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ τῶν θεατῶν· καὶ τὸ μὲν ὕψος τοῦ σώματος ἠὔξανον 1) διὰ τῶν *κοθόρων*, ὑποδημάτων φερόντων ὑψηλὰ κατιύματα, ἐν ᾧ τὰ τοῦ χοροῦ ἔφερον λεπτότερα, 2) διὰ τοῦ *προσωπείου*, φέροντος τὸν λεγόμενον *ὄγκον*, ἔξαρμα τοῦ μετώπου πρὸς τὰ ἄνω ὡς περιίτετον φενάκην (τὰ προσωπεῖα μετεχειρίζοντο ἔξ εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν, ἵνα ἀποκρύπτωσι τὸ γνωστὸν τοῖς θεαταῖς πρόσωπον τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ χορευτοῦ καὶ κερδαίνωσι τὰ χαρακτηριστικὰ, τὰ ὅποια εἶχε τὸ μυθικὸν πρόσωπον· πλὴν τούτου ὁ αὐτὸς ὑποκριτὴς ὑπεδέτετο διάφορα πρόσωπα καὶ διὰ τοῦτο ὄφειλε νὰ μεταλλάσῃ προσωπεῖον), ἔφερον δὲ ταῦτα ἔντονα χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου, τῆς ἡλικίας, τῆς διαθέσεως κλπ., Πίν. Θ', καὶ Β) διὰ χιτῶνων ἐχόντων ἐγγρούς κατακορύφους ῥαβδώσεις (ὀπτικὴ ἀπάτη). Τὸ δὲ πάχος ἠὔξανον διὰ τῶν *σωματίων* (παραγεμισμάτων), *προστερνιδίων*, *προγαστριδίων*, καὶ διὰ *χειρίδων*, *ἀναξυρίδων* κλπ. Πρὸβλ. Πίν. Η'.

Ἐν τούτοις τὰ τῆς σκευῆς τῶν ὑποκριτῶν κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους εἶναι ἀβέβαια καὶ ἀσαφῆ.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ σπουδαιότερα τῆς τραγῳδίας πρόσωπα εἶναι ἥρωικά, ἡγεμόνες, ἐπιφανεῖς ἄνδρες κλπ., αἱ δὲ διδασκαλίαι ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς ἱεραὶ τελεταὶ καὶ οἱ ὑποκριταὶ λειτουργοὶ τούτων, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν ἦσαν συνήθως φανταστικά, πομπώδη καὶ μεγαλοπρεπῆ, ὅπως καὶ σήμερον οἱ Κληρικοὶ ἐν μεγάλας τελεταῖς φέρουσι βαρυτιμώτατα ἄμφια. Ἐφόρουσαν χιτῶνας ποδήρεις, ἔχοντας ἄνθη ἐνυφασμένα, ἱμάτια δὲ ἢ χλαμύδας πορφυρεῆς καὶ χρυσοπάστους. Οἱ χορευταὶ ἔφερον ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν περιβολήν, προσωπεῖα καὶ χρυσοῦς στεφάνους κισσοῦ¹.

Δ'. ΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΩΝ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Ἐν πρὸ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ *διδασκαλίαις*. Ἡ μεγαλοπρεπεστάτη πασῶν τῶν Λιουσιακῶν ἑορτῶν ἐν Ἀθήναις ἦσαν τὰ

¹) Ἐκτενέστερον τὰ τῆς Εἰδαγωγῆς εἰς τὴν ἑορτυνίαν ἀρχαίας τραγῳδίας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ἡμετέροις *Διδακτικοῖς* ἐν σ. 283—89.

μεγάλα Διονύσια, τελούμενα κατ' ἔτος κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα (Μάρτ.—Ἀπρίλ.), καθ' ἃ ἐδιδάσκοντο πάντοτε νέαι τραγωδίαί, ὧν ἡ διδασκαλία (παράστασις) ἔφερε χαρακτηῖρα ἀγῶνος καὶ ἐκαλεῖτο **ἀγών**. Τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἑορτῆς εἶχεν ὁ σπουδαιότατος τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ **ἄρχων**. Οἱ ποιηταί, εἴτε πολῖται εἴτε ξένοι, οἱ ἔχοντες ἐτοιμοὺς νέας τετραλογίας, δι' αἰτήσεως πρὸς αὐτὸν ἐζήτουν πολὺ πρὸ τῆς ἑορτῆς τὴν ἄδειαν νὰ μετᾶσχῃσι τοῦ ἀγῶνος, **ἦτουν χορὸν**, ἐπισυνάπτοντες καὶ τὰς τετραλογίας των. Ἐκ τούτων ὁ ἀρχων ἐξέλεγε τρεῖς τετραλογίας, τὰς κατὰ τὴν γνώμην του ἀρίστας, καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς αὐτῶν παρεῖχε τὴν ἄδειαν, **ἐδίδου χορὸν**. Πρὸς τοῦτο ἐκλήρουν τοὺς τρεῖς χορηγούς ἐκ τῶν πλουσιωτάτων Ἀθηναίων, τοὺς ὁποίους ἅμα ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν εἶχεν ἐκλέξει, καὶ ὁ πρῶτος λαχὼν ἐξέλεγεν ἓνα τῶν τριῶν τραγικῶν, ὧν εἶχον ἐγκριτῆ αἱ τετραλογίαι, ὁ δεῦτερος τὸν ἕτερον ἐκ τῶν λοιπῶν δύο καὶ ὁ τρίτος ἐλάμβανε τὸν ἐναπομείνοντα. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προσελαμβάνοντο καὶ οἱ ἀλληταί, εἰς δι' ἕκαστον ποιητὴν, καὶ οἱ ὑποκριταί· ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταί μετ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν ἠδύναντο νὰ προσλάβωσιν ὑποκριτὰς κατὰ τὴν ἰδίαν των ἐκλογίην.

Ἦδη ὁ χορηγὸς συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ποιητοῦ ἔσπευδε νὰ συγκροτήσῃ τὸν χορὸν ἐκ πολιτῶν καὶ νὰ μισθώσῃ κατάλληλον χώρον, τὸ **χορηγεῖον**, πρὸς ἀσκήσιν τοῦ χοροῦ, δαπανῶν διὰ τὴν διατροφήν των χορευτῶν κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀσκήσεων καὶ τῆς διδασκαλίας, διὰ μισθὸν αὐτῶν καὶ τοῦ ἀλλητοῦ καὶ τοῦ **χοροδιδασκάλου**, ἐὰν ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἐκωλύετο εἰς τοῦτο, καὶ διὰ τὴν σκευὴν τοῦ χοροῦ, καὶ ἴσως καὶ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ διὰ τὰ σκηνικά. Ὁ χορὸς, ὅστις ἀρχῆθεν ἀπετελεῖτο ἐκ 50 ἀνδρῶν, κατενέμετο εἰς 4 τμήματα κατὰ τὰ 4 τῆς τετραλογίας δράματα, ἕκαστον ἐκ 12 χορευτῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὕτως ἡ δαπάνη τοῦ χορηγοῦ θὰ ἦτο ὑπερβολικὴ, ὑπέθεσάν τινες ὅτι οἱ χορευταὶ περιορισθῆσαν ἐν ὄλῳ εἰς 12 μόνον καὶ διὰ τὰ 4 δράματα, ἀπὸ Σοφοκλέους γενόμενοι 15, ἢ ὅτι χορευταὶ τινες, οἱ καλλιφωνότεροι καὶ δεξιότεροι περὶ τὴν ὄρχησιν, ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ εἰς τὰ 4 δράματα. Τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐδίδασκεν ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς, καλούμενος διὰ τοῦτο **διδάσκαλος**, ὅπως καὶ ἡ πρᾶξις **διδασκαλία**, καὶ **τραγωδοδιδάσκαλος** (καὶ **κωμωδοδιδάσκαλος**), κατανέμων τὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ ἔργου εἰς τοὺς ὑποκριτὰς, καθορίζων περιβολὴν, προσωπεῖον, διακόσμησιν, μιμικὴν καὶ ἀπαγγελίαν καὶ πᾶσαν λεπτομέρειαν ἀφορῶσαν τὴν διδασκαλίαν, μελοποιῶν ἅμα τὰ χορικά

καὶ τὰ ἄλλα λυρικά τῆς τετραλογίας, διαγράφων τὰ σχήματα τῆς ὀρχήσεως τῶν χορευτῶν καί, ὅπως ὑπερὸν ὁ Σαίξπηρ καὶ ὁ Μολιέρ, ὧν καὶ πρωταγωνιστὴς ἐν τῇ τετραλογίᾳ τοῦ μέχρι Σοφοκλέους, ὅστις δι' ἀδυναμίαν τῆς φωνῆς ἀπέσχε τούτου, προσλαμβάνων ἔξωθεν πρωταγωνιστὴν. Οὕτως ὁ ποιητὴς ἦτο ὁ régisseur, ὁ ἐπιμελούμενος τῆς σκηνοθεσίας καὶ τῆς ὅλης καλλιτεχνικῆς διεξαγωγῆς τῆς παραστάσεως.

Τέλος ἐν τῷ ᾧδείῳ (τοῦ Περικλέους) ἐγένετο τῇ 8. τοῦ Ἐλαφβολιῶνος ὁ **προάγων**, καθ' ὃν ποιηταί, χορηγοὶ καὶ ὑποκριταὶ ἐστεφανωμένοι, ἀλλ' ἄνευ προσωπίου καὶ τῆς ἄλλης σκευῆς, ἐν ἑορτασίῳ περιβολῇ, παρουσίαζον ἑαυτοὺς εἰς τὸ κοινόν, ἀνακοινοῦντες τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα· ὅθεν ὁ προάγων ἦτο προγραμματικὴ προεπίδειξις καὶ διαφήμισις (ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἐντύπων προγραμμάτων), κεντριζούσα ἰσχυρῶς τὴν προσδοκίαν τοῦ φιλοθεάμονος κοινοῦ. Κατ' ἄλλους ὁ προάγων ἦτο ἡ τελευταία γενικὴ δοκιμὴ, ἀλλὰ τότε ὁ εἰς ταύτην διατιθέμενος χρόνος θὰ ἦτο ἀνεπαρκής.

Ἐπίσης ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων μετὰ τῶν χορηγῶν κατήρτιζε κατάλογον περιέχοντα τὰ ὀνόματα ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων, ὅσοι ἐκρίνοντο κατάλληλοι διὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀγωνιζομένων ἔργων, ἕκαστον ὄνομα ἐγράφετο ἐπὶ ἰδίου πινακίου, τὰ πινακία ἐρρίπτοντο κατὰ φυλὰς εἰς δέκα ὑδρίας, αἵτινες σφραγιζόμεναι ἀπετίθεντο ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος, ὅπου ἐφυλάσσοντο μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος.

Ὁ ἀγών. Ἀφ' οὗ ἤδη τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα, προσεκομίζοντο τὴν πρωίαν τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν δραματικῶν διδασκαλιῶν εἰς τὸ θέατρον αἱ 10 ὑδρίαὶ καὶ ἐκληροῦντο δέκα κριταὶ τῶν ἀγῶνων, ἐξαγομένου ἕξ ἐκάστης ὑδρίας ἐνὸς πινακίου, οἷτινες, ἀφ' οὗ ὠρκίζοντο ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος ὅτι θὰ κρίνωσι κατὰ συνείδησιν, κατελάμβανον τὰς θέσεις των ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἡδὴ ὁ ἀγών, διδασκομένων ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις κατὰ τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας τῶν τριῶν τετραλογιῶν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας, τὰς τελευταίας τῶν μεγάλων Διονυσίων, μίαν δι' ἕκαστον τραγικόν, ἐν ᾧ κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας ἐδιδάσκοντο τρεῖς κωμωδίαὶ τριῶν κωμικῶν ποιητῶν, μία καθ' ἕκαστην ἡμέραν, τῆς σειρᾶς τῆς προτεραιότητος τῶν ποιητῶν καθοριζομένης διὰ κλήρου. Ἡ διδασκαλία ἤρχετο ἀπὸ τοῦ ὄρθρου, ὅπως πᾶσαι αἱ ἐργασίαι ἐν Ἀθήναις, τὸ σύνθημα δὲ ἐδίδεν ὁ κήρυξ καλῶν κατ' ἐντολὴν τοῦ ἄρχοντος τὸν ποιητὴν τῆς ἡμέρας :

Σοφοκλείς (π. γ.), εἶσαγε τὸν χορόν· τὴν διδασκαλίαν τῶν ἔργων του παρηκολούθει ὁ ποιητὴς παραμένων ἐντὸς τῆς σκηνῆς.

Τὸ θέατρον ἐνωρίτατα ἤδη εἶχε πληρωθῆ θεατῶν, διότι κατ' ἄρχάς ἡ εἴσοδος ἦτο ἐλευθέρα· οἱ θεαταὶ ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ καὶ ἐστεφανωμένοι, φέροντες ἕκαστος τροφίμα καὶ προσκεφάλαιον διὰ τὸ ἀνετώτερον κάθισμα, συνέρρεον πανταχόθεν, οὐ μόνον πολῖται, ἀλλὰ καὶ μέτοικοι καὶ οἱ πολυπληθεῖς ἐν Ἀθήναις ξένοι, πιθανῶς δὲ καὶ γυναῖκες. Κατόπιν ὅμως πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς ἀποφυγὴν διαπληκτισμῶν διὰ τὴν κατάληπιν τῶν καλυτέρων θέσεων ὠρίσθη εἰσιτήριον, τὸ *σύμβολον*, Πίν.Ε'Π, κατ' ἄτομον 2 ὀβολῶν δι' ἑκάστην ἡμέραν, ἦτοι μιᾶς δραχμῆς (160 περίπου σημερινῶν δραχμῶν) διὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας. Ἄλλ' αἱ πρῶται σειραὶ ἦσαν προωρισμένοι δι' ἄνδρας διακεκριμένους καὶ διὰ τοὺς ἐπιστήμους (*προεδρία*) καὶ διὰ τοὺς κριτάς, ἴσως δὲ καὶ διὰ τοὺς ἀγοράζοντας εἰσιτήρια διακεκριμένης θέσεως. Ἡ εἴσπραξις τοῦ τιμήματος τῶν εἰσιτηρίων ἀνετίθετο ὑπὸ τῆς πολιτείας εἰς ἰδίους ἐργολήπτας, τοὺς *θεατρῶνας*, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο νὰ καταβάλλωσι ποσὸν τι τῶν εἰσπράξεων εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, νὰ ἐπιμελῶνται τῆς καλῆς συντηρήσεως τοῦ θεάτρου καὶ τῶν σκευῶν του (ἴσως δὲ καὶ νὰ παρασκευάζωσι τὰ σκηνικὰ καὶ τὴν σκευὴν τῶν ὑποκριτῶν, ἰδ. ἄνωτ. ἐν σ. 12), καὶ νὰ ἀμειβῶσι τοὺς ὑπηρετάς τοῦ θεάτρου πλὴν τῶν *ῥαβδούχων*, ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ εὐκοσμίας, διατελούντων ὑπὸ τὸν ἄρχοντα καὶ ἀμειβομένων ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἄλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν πολιτῶν διὰ πενίαν ἠδυνάτου νὰ ἐξεύρωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων, ἐθεωρήθη δὲ ἀπρεπὲς ὁ κυρίαρχος δῆμος νὰ στερεῖται τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀπολαύσεως, ἦν παρεῖχεν αὐτῇ ἡ πολιτεία, ἐθεσπίσθη, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε, νὰ παρέεταται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πολίτας τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων καὶ τὰ χρήματα ταῦτα ὠνομάσθησαν *θεωρικά*.

Οἱ θεαταὶ μὲ τὴν λεπτὴν αἰσθητικὴν των παρηκολούθουν τὰς διδασκαλίας μετὰ μεγίστου διαφέροντος, ἔτοιμοι νὰ χειροκροτοῦν, νὰ ποδοκροτοῦν, νὰ συρίττουν, ἐπενφημοῦντες ὥραϊα διδάγματα (*αὔθις!*) καὶ ἀποδοκιμάζοντες ἀγρίως ἀνήθικα ἢ ἀνελεύθερα κηρύγματα, καθηλωμένοι ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἡμέρας εἰς τὴν θέσιν των, καὶ μόνον διὰ τῶν ποικίλων ἐδδεσμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον κομίσει οἰκοθεν, κατευνάζοντες τὴν πείνάν των κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα μεταξὺ τῶν τραγηδιῶν διαλείμματα, ὅτε ἴσως ἀντικαθίσταντο, ἐὰν ὑπῆρχεν

ανάγκη, καὶ τὰ σκηνικὰ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐφεξῆς τραγωδίας· διότι ὁ τραγικός ἦτο ἐλεύθερος ἢ νὰ λάβῃ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων του· ἐκ τοῦ αὐτοῦ μύθου, ὅτε ἡ τετραλογία του εἶχεν ἐσωτερικὴν συνοχὴν ὑποθέσεως (πρὸς τὴν Ὁρεστίαν τοῦ Αἰσχύλου, τὴν Τηλέφειαν τοῦ Σοφοκλέους κ.λ.π.), ἢ ἐκ διαφόρων μύθων, ὅπερ καὶ ἐπεκράτησεν ἕστερον· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἦτο δυνατὸν ἡ σκηνογραφία τῶν τριῶν τραγωδιῶν νὰ εἶναι διάφορος, ὡς ἐν τῇ Ὁρεστίᾳ τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπίσης καταπλήσσοις ἦτο ἡ καρτερία χορευτῶν καὶ ὑποκριτῶν ὑπὸ τὸ ἄθλος τῆς σκευῆς, τῆς ἀπομνημονεύσεως πολλῆς ὕλης ἄνευ ὑποβολέως, τῆς ἀπαγγελίας, τῆς ὑποκρισεως, τῶν ῥημάτων καὶ τῆς πολυδαιδάλου ὀρχήσεως, ὅπως καταπληκτικὸς ἦτο καὶ ὁ ἄθλος τοῦ τραγικοῦ, ὅστις ἦτο ἅμα ὁ ποιητής, ὁ μουσουργός, ὁ συνθέτης τῶν ποικίλων σχημάτων τῆς ὀρχήσεως, ὁ διδάσκαλος πάντων τούτων, (ὑποκριτῆς καὶ) σκηνοθέτης.

Κρίσεις. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος ἕκαστος τῶν δέκα κριτῶν ἀνέγραφεν εὐθὺς ἐν πινακίῳ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνισθέντων ποιητῶν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἧτις κατὰ τὴν προσωπικὴν του γνώμην ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν διδαχθέντων ἔργων, εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ἐκληροῦντο ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος ἐκ τῶν 10 κριτῶν πέντε, οἵτινες κατὰ τὰς ἐν τῷ πινακίῳ προσωπικὰς των κρίσεις ἀπεφαίνοντο εὐθὺς ὀριστικῶς περὶ τῆς σειρᾶς τῆς ἐπιτυχίας τῶν ποιητῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἀνεκοινοῦτο διὰ κήρυκος. Καὶ οἱ τρεῖς ἀγωνισθέντες ποιηταὶ ἐλάμβανον παρὰ τῆς πολιτείας ἀμοιβὰς ἀναλόγους πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἀλλὰ νικητῆς ἐθεωρεῖτο ὁ τυχὼν τῶν πρωτείων. Οὗτος ἐλάμβανε παρὰ τῆς πολιτείας πανηγυρικῶς ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ στέφανον κισσοῦ καὶ χρηματικὸν ποσὸν ποικίλλον κατὰ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας. Ἐπίσης μεγάλων ἀμοιβῶν ἐτύγχανον παρὰ τῆς πολιτείας καὶ οἱ εὐδοκμήσαντες ὑποκριταὶ καὶ μάλιστα οἱ πρωταγωνισταί. Ὁ χορηγός, ὅστις ἦτο πρόσωπον ἱερὸν, φέρων κατὰ τὰς ἐορτὰς στέφανον καὶ πορφύραν, ἐὰν ἐνίκα ὁ ποιητής του, ἐλάμβανε καὶ αὐτὸς στέφανον, ἀπθανάτιζε τὴν νίκην του δι' ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ἢ καὶ ἄλλων ἀναθημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἐορτάζων τὰ ἐπινίκια παρέθετε δεῖπνον εἰς τοὺς χορευτάς, ὅπως ὁ ποιητής εἰς πάντας τοὺς συνεργάτας του ἢ καὶ εἰς φίλους του, ὡς τὸ συμπόσιον, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ ὁμώνυμος Πλατωνικὸς διάλογος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλα δῶρα παρεῖχεν εἰς πάντας τοὺς

πολίτας (οἶνον κλπ.). Αἱ δαπάναι τοῦ χορηγοῦ θὰ ἦσαν μεγάλαι, καὶ μάλιστα ἐὰν ἦτο ἐλευθέριος καὶ φιλότιμος· ἀναφέρεται χορηγὸς δαπανήσας ἡμισυ τάλαντον (480 περίπου χιλιάδας σημερινῶν δραχμῶν). Ἄλλὰ καὶ ὁ ἄρχων ἐκράτει πρωτόκολλον τῶν διδασκαλιῶν, ἐπιγραφάς, *διδασκαλίας* καὶ αὐτὰς καλουμένας, φερούσας τοὺς τίτλους τῶν δραμάτων, τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, χορηγῶν καὶ πρωταγωνιστῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως, ἀποκειμένας ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχεῖῳ.

Ἄτυχῶς οὐδὲ τότε ἔλειπον οἱ ἐγκάθετοι (claqueurs), προκαλοῦντες τεχνητὰς ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἢ κρίσις προσεβάλλετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις συνήρχετο εὐθὺς μετὰ τὰς ἐφορτάς, ἵνα κρίνη περὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν, ὡς ἀποτέλεσμα τοιούτων τεχνητῶν θορυβωδῶν ἐκδηλώσεων ἢ δωροδοκίας τῶν κριτῶν.

Ε. ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Γέννησις. Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη τῷ 496 π. Χ. ἐν Ἀθήναις καὶ δὴ ἐν τῷ Ἰπλίῳ Κολωνῷ, ὅστις ἐθαυμάζετο διὰ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ καλλονάς, ἐκ πατρὸς Σοφίλλου, εὐπόρου Ἀθηναίου, ἔχοντος ἐργοστάσιον μαχαιροποιῶν.

Φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον, ἐν ᾧ ηὔξηθη ὁ Σ. Ὁ Σ. ὡς παῖς ἐνετρώφα ἀπὸ τῶν ἐρασμίων τοπειῶν τοῦ Κολωνοῦ εἰς τὴν θανάστην γύρω φύσιν καὶ ηὔτύχησε νὰ ἴδῃ τὰς νικηφόρους φάλαγγας καὶ τοὺς Περσοφάγους στόλους τῶν Ἀθ. ἐπανερχομένους ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πατριὸν γῆν, εἶδε τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀναγεννωμένην ὡς τὸν φοῖνικα καὶ διὰ τῆς φιλοπατρίας τῶν πολιτῶν λαμβάνουσαν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος· ἀνδρωθεὶς ηὔτύχησε νὰ ἴδῃ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας προαχθείσας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἰς τὴν ὑπάτην τελειότητα.

Παίδευσις. Ὁ φιλόστοργος πατὴρ οὐδενὸς ἐφείσθη μέσου, ἵνα δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν ἀρτίαν μόρφωσιν. Ὁ Σ. ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν καὶ διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπίδοσιν πολλάκις ἐστεφανώθη εἰς ἀγῶνας τῶν δύο τεχνῶν. Ὁθεν ὅτε οἱ Ἀθ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐώρταζον τὰ ἐπινίκια, ὁ Σ. ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων παίδων Ἀθην. ἐχόρευεν ὡς κορυφαῖος χοροῦ παίδων περὶ τὸ τρόπαιον γυμνός, φέρων λύραν. Ἐμελέτα τοὺς πρὸ αὐτοῦ ποιητὰς πάντας καὶ μάλιστα τὸν Ὀμηρον,

παρακολουθῶν δὲ μετὰ ζήλου τὴν διδασκαλίαν τῶν τραγωδιῶν ἐθαύμαζε μάλιστα τὸν Μαραθωνομάχον Αἰσχύλον καὶ ζηλώσας τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ ποιητὴς τραγωδιῶν.

Ὁ Σ. ὡς ποιητὴς. Ἀῤῥνης τῷ 468 π. Χ. ἀντιμετρεῖται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν κρατερῷ ἀγῶνι πρὸς τὸν παλαιμάχον Αἰσχύλον καὶ μετὰ σφοδρὰν πάλην, καθ' ἣν τὸ θέατρον εἶχε διχασθῆ, ὁ Κίμων μετὰ τῶν συστρατῆγων ὡς κριτὴς ἔδωκε τὸν στέφανον τῆς νίκης εἰς τὸ νέον ἐπιτέλλον ἄστρον τῆς σκηνῆς. Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην διδασκαλίαν οἱ Ἀθ. ἠγάγησαν τὸν ποιητὴν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀνταποκρινόμενος εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς πόλεως ἀφωσιώθη ὀλοψύχως εἰς τὸ ἔργον, ἐν διαστήματι δὲ 60 περίπου ἔτων ἐποίησεν 123 δρᾶματα ποικιλωτάτων ὑποθέσεων, δι' ὧν ἔτερπε τοὺς πολίτας καὶ ἐμεγάλυνε τὴν πόλιν πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν πολυαρίθμων ξένων, οἵτινες πανταχόθεν τῆς γῆς συνέρρεον εἰς τὸ θέατρον. Ἐν ᾧ δὲ πολλάκις ἔλαβε προσκλήσεις παρὰ τυράννων καὶ ἡγεμόνων νὰ παραστήσῃ τὰ ἔργα του καὶ παρ' αὐτοῖς, οὐδέποτε ἀπεδήμησε πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν, λέγων μάλιστα ὅτι ὁ πορευόμενος πρὸς τύραννον γίνεται δοῦλος αὐτοῦ. Ὄθεν ἡ πόλις τιμῶσα τὰ αἰσθήματα τοῦ Σ. ἐπεδαψίλευεν εἰς αὐτὸν τιμὰς καὶ ἀξιώματα καὶ δὴ εὐδοκίμησαντα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἀντιγόνης τῷ 441 (ἢ 442) ἐξέλεξε τῷ 440 στρατηγόν.

Ὁ Σ. ὡς ἄνθρωπος. Ὁ ποιητὴς ηὔξηθη ἐν μέσῳ τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε οἱ Ἀθ. σωθέντες ἐκ μεγίστων κινδύνων ἦσαν εὐσεβέστατοι περὶ τοὺς θεοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ ὑπῆρχεν ἱερὸν τῶν φρικτῶν Εὐμενίδων, ὧν τοὺς μύθους θὰ διηγούντο εἰς αὐτὸν παιδα ὁ πατὴρ καὶ οἱ δημόται, ἐνωρὶς ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπληρώθη θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν συναισθημάτων. Ὄθεν ἀνδρωθεὶς ἐγένετο ἱερεὺς τοῦ Ἀμύνου (ἢ Ἀλκωνος), θεραπευτικοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ δ' ἐποίησεν ἱᾶσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐπλάσθη ἡ παράδοσις ὅτι ἐξένισε κατ' οἶκον τὸν θεόν. Διηγούντο ἔτι ὅτι κλαπέντος ποτὲ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως χρυσοῦ στεφάνου οἱ Ἀθ. ὤρισαν τάλαντον ἀμοιβὴν διὰ τὸν μηνύσοντα τοῦ ἦτο ὁ στέφανος. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπιφανεὶς καθ' ἕκαστον εἰς τὸν Σ. ἔδειξε τὸν τόπον, ὅπου ἐκρύπτετο ὁ στέφανος, καὶ ὁ Σ. λαβὼν τὸ τάλαντον ἴδρυσεν διὰ τούτου ἱερὸν Μηνυτοῦ Ἡρακλέους.

Πρὸς τούτοις ὁ Σ. εἶχεν ἀντιπάλους ἐν τῇ σκηνῇ πρὸ πάντων τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὐριπίδην. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Αἰσχύλον συνεδέετο διὰ φιλίας, μαθὼν δὲ τὸν θάνατον τοῦ Εὐριπίδου αὐτὸς μὲν προσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον κατὰ τὸν προάγωνα περιβεβλημένος πέν-

θιμον ἱμάτιον, τοὺς δὲ χορευτὰς εἰσήγαγεν ἀστεφανώτους. Συνεδέετο διὰ φιλίας θερμῆς πρὸς τὸν Ἡρόδοτον, ἦτο τῶν οἰκειοτάτων τοῦ Περικλέους καὶ ἀνεστρέφετο μετ' ἐπιφανῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν, ἔχων συνήθως φαιδρὰν καὶ ἱλαρὰν τὴν ψυχὴν. Κατὰ δὲ τὸ 440 π.Χ. ὁ Περικλῆς συστρατηγῶν μετὰ τοῦ Σ. δὲν μετεχειρίσθη αὐτὸν εἰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀλλ' ἀπέστειλε πρεσβευτὴν εἰς Χίον καὶ Λέσβον, διότι πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἐνόμιζεν αὐτὸν καταλλήλοτερον.

Θάνατος τοῦ Σ. Τοιοῦτος τὴν ψυχὴν περὶ τε θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διήλθε βίον σχεδὸν ἀνέφελον. Ἡ τραγικὴ καταστροφὴ τῆς Σικελίας ἐνεπότισε μὲν πικρίας τὴν φαιδρὰν καὶ ἱλαρὰν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀλλ' ἢ Μοῦσα αὐτοῦ καὶ αἱ πολλὰ νῖκαι, ὡς ἔδρευε κατὰ τοὺς τραγικούς ἀγῶνας, πάντοτε ἀξιούμενος πρωτείων ἢ δευτερείων, οὐδέποτε δὲ τριτείων, παρεῖχον εἰς αὐτὸν ἀνεξάντλητον δρόσον ζωῆς καὶ διὰ τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ ταλάντου ἀνέψυχε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν σκληρῶς δοκιμασθεῖσαν πόλιν. Ἄπαξ ἔτι ἐνενηκοντούτης ἠτύχησε νὰ ἐπίδη τὴν ὑστάτην νίκην τῆς πατρίδος παρὰ τὰς Ἀργινοῦσας, ἀλλ' ἢ Μοῖρα ἢ πάντοτε εὐμενὴς ἔκλεισε διὰ παντὸς πλέον τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν σκληρὰν τοῦ Λυσάνδρου χεῖρα κατεδαφίζουσαν τὰ τείχη τῆς ὑπερηφάνου πόλεως. Ἀπέθανε τῷ 406, ἄγνωστον πῶς, ποιῶν μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τραγωδίας.

Ἐπίδρασις τοῦ Σ. μέχρι σήμερον. Τοιαύτη ποιητικὴ φύσις ἦτο ἀδύνατον νὰ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ καταλίπῃ βαθεὰ τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτῆς. Εἰς τῶν υἱῶν καὶ εἰς τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ ἐγένοντο καὶ αὐτοὶ τραγικοὶ ποιηταί, αἱ τραγωδία αὐτοῦ ἀναπαρίσταντο ἐν τοῖς θεάτροις τῶν Ἑλληνίδων πόλεων καὶ πολλαχοῦ ἐστήθησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντες, εἰκόνες καὶ προτομαί, ὧν τινες ἐσώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς. Ἐν Ἀθήναις ὁ ὄητωρ Λυκούργος ἔστησεν ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνδριάντας τῶν τριῶν τραγικῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, καὶ ἐξέδωκεν ἐπισημῶς τὰς τραγωδίας αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον αἱ περιωθηθεῖσαι ἐπτά μόνον τραγωδία ἐκ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀναγινώσκονται καὶ μελετῶνται ἀπλήστως ὑπὸ τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως, θὰ κρίνωμεν καὶ ἐκ μόνης τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀντιγόνης.

Χαρακτηρισμός. *Εἰκὼν* ἐκ τοῦ μαρμαρίνου ἀνδριάντος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀποκειμένου, ὅστις ἐγένετο κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ἰδρυθέντος, Πίν. I' (1).

(1) Ἐκτενέστερον τὰ τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἐρμηνεσίαν τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἐκτίθενται ἐν ἡμετέροις Διδακτικοῖς σελ. 233-89. Ὑποδείγματα χαρακτηρισμῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ Ἡροδότου ἰδὲ ἐν ἡμετέροις Διδακτικοῖς ἐν. σ. 179-88 κ. 272-8.

ΣΤ'. Τὰ πρὸ τῆς ὑποθέσεως τῆς τραγωδίας.

Ἡ Ἀντιγόνη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Οἰδίποδος, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Λαίου, υἱοῦ τοῦ Λαβδάκου, καὶ τῆς Ἰοκάστης. Ὁ Λαῖος λαβὼν χρησμὸν παρὰ τοῦ μαντείου ὅτι τὸ γεννηθησόμενον ἐξ αὐτοῦ τέκνον θά ἐφόνευσεν τὸν πατέρα, μόλις ἀπέκτησεν υἱόν, διαπερονήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ παρέδωκεν εἰς ἓνα τῶν ποιμένων του, ἵνα ἐκθέσῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Κιθαιρώνος, Ἀλλ' οὗτος ἐλεήσας τὸ βρέφος παρέδωκεν αὐτὸ εἰς ἄλλον βουκόλον Κορίνθιον, ὅστις παραλαβὼν ἐκόμισεν εἰς τοὺς κυρίους αὐτοῦ Πόλυβον καὶ Μερόπην, τοὺς βασιλεῖς τῆς Κορίνθου, οἵτινες ἄτεκνοι ὄντες ἀνέθρεψαν αὐτὸ ὡς ἴδιον υἱόν, ὀνομάσαντες Οἰδίποδα ἐκ τοῦ οἰδήματος τῶν ποδῶν. Ἀλλ' ὁ θετὸς αὐτῶν υἱὸς ὕβρισθῆίς ποτε ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν ὡς νόθος καὶ οὐδὲν ἱκανὸν περὶ τούτου μαθὼν παρὰ τῶν θετῶν γονέων μεταβαίνει λάθρα εἰς Δελφούς, ὅπου ἐρωτήσας τὸ μαντεῖον περὶ τῶν γονέων του λαμβάνει τὴν ἐντολήν νὰ μὴ ἐπανεέλθῃ οἴκαδε, διότι θά φονεύσῃ τὸν πατέρα καὶ θά λάβῃ σύζυγον τὴν μητέρα. Νομίζων ὅμως ὡς πατρίδα τὴν Κόρινθον καὶ γονεῖς τὸν Πόλυβον καὶ τὴν Μερόπην, περιπλανᾶτο ἀνὰ τὴν Φωκίδα, ὅτε συναντήσας τὸν βασιλέα τῶν Θηβῶν Λαῖον, μεταβαίνοντα ἐφ' ἄρματος εἰς Δελφούς, διαπληκτίζεται πρὸς τὸν ἠνίοχον αὐτοῦ καί, ἐπειδὴ ἐμαστιγώθη ὑπὸ τοῦ Λαίου, φονεύει καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν ἠνίοχον καὶ διευθύνεται εἰς Θήβας, ὅπου μετὰ τὸν γνωσθέντα θάνατον τοῦ Λαίου ἐγένετο βασιλεὺς ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης Κρέων.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ πόλις ἐφθειρέτο ὑπὸ δεινοῦ τέρατος, τῆς Σφιγγός, ἣτις καθημένη ἐπὶ τινος πρὸ τῆς πόλεως ὄρους προέτεινεν εἰς τοὺς διαβάτας πρὸς λύσιν τὸ αἶνιγμα : Ποῖον ζῷον τὴν πρωΐαν εἶναι τετράπουν, τὴν μεσημβριάν δίπουν καὶ τὴν ἑσπέραν τρίπουν ; καὶ ὅστις μὲν δὲν κατώρθωνε νὰ λύσῃ τὸ αἶνιγμα κατεσπαράσσεται ὑπὸ τοῦ τέρατος, ἐὰν δὲ εὐρίσκητο ὁ λύτης, ἡ πόλις θάπληλλάσσοτο τοῦ κακοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγένετο φθορὰ πολιτῶν πολλή, ὁ βασιλεὺς Κρέων ἐκήρυξεν ὅτι ὁ λύτης τοῦ αἶνιγματος θά ἐλάμβανε τὴν βασιλείαν τῶν Θηβῶν καὶ σύζυγον τὴν χήραν τοῦ Λαίου βασίλισσαν Ἰοκάστην. Αἴφνης ἐλθὼν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ὁ Οἰδίπους πρὸ τῶν Θηβῶν λύει τὸ αἶνιγμα εἰπὼν ὅτι τὸ ζῷον ἐκεῖνο εἶναι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἡ μὲν Σφίγξ κατεκορημίσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους, ὁ δὲ Οἰδίπους γενόμενος βασιλεὺς ἐνυμφεῖθη τὴν μητέρα

Ἰοκάστην καὶ ἐκ τοῦ ἀνοσίου τούτου γάμου ἐγεννητε δύο υἱούς, τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνείκη, καὶ δύο θυγατέρας, τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἴσμήνην.

Ἐκ τῶν ἀνοσιουργημάτων τούτων τοῦ Οἰδίποδος δεῖναι θεομηναία ἐλυμαίνοντο τὴν πόλιν, ἕως ὃ Οἰδίπους, μαθὼν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ αἴτιος αὐτῶν, αὐτὸς μὲν ἐτυφλώθη καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανεν ἐν Κολωνῷ, ἡ δὲ Ἰοκάστη ἀπηγγονίσθη, διεδέχθησαν δὲ τὸν πατέρα οἱ δύο υἱοί, συμφωνήσαντες νὰ βασιλεύῃ ἕκαστος παρ' ἑνιαυτὸν γινομένης ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ Ἐτεοκλέους. Ἄλλ' ἔπειδῆ ὁ Ἐτεοκλῆς, παρελθόντος τοῦ ἑνιαυτοῦ, ἤρνεϊτο νὰ παραχωρήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀδελφόν, ὁ Πολυνείκης φυγὼν εἰς Ἄργος νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς πόλεως Ἀδράστου καὶ μετὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ πέντε ἄλλων ἡγεμόνων ἐπιχειρεῖ τὸν πόλεμον τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. Ἀντιτεταγμένων τῶν ἀντιπάλων στρατευμάτων ἔξω τῶν Θηβῶν ἀπορρασίζεται νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας τῶν δύο ἀδελφῶν· ἀλλ' ἐν τῇ γενομένῃ μονομαχίᾳ πίπτουσιν ἀμφοτέροι καὶ βασιλεύει πάλιν τῶν Θηβῶν ὁ Κρέων, ὅστις ἐπικειμένης ἤδη μεγάλης μάχης ἀποσφάττει ἀπὸ τῶν τειχῶν τὸν πρεσβύτατον τῶν υἱῶν τοῦ Μενονικέα κατὰ συμβουλήν τοῦ μάντεως Τειρεσίου, ἵνα διὰ τῆς θυσίας ταύτης ἐξιλεωσῇ τὸν θεὸν Ἄσθην, ὠργισμένον κατὰ τῶν Θηβῶν, διότι ὁ οἰκιστὴς αὐτῶν Κάδμος εἶχε φονεύσει τὸν ἱερὸν τοῦ θεοῦ δράκοντα. Ἐν τῇ γενομένῃ μετὰ τοῦτο μάχῃ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων ἐπιχειροῦσι δεινὴν ἔφοδον κατὰ τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἡ ἔφοδος ἀπεκρούσθη, διότι ὁ πρῶτος ἀναβὰς ἐπὶ τὰ τείχη τρομερὸς ἦρως Καπανεὺς ἐκεραυνώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἐτράπησαν εἰς ἐπαίσχυτον φυγὴν.

Ποία ἄρα νὰ ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν πτωμάτων τῶν πεσόντων καὶ δὴ τῶν δύο ἀδελφῶν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ὦ κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης κάρα,
 ἄρ' οἴσθ' ὅ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν
 ὁποῖον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ;
 οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγαινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
 οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμον ἔσθ', ὁποῖον οὐ 5
 τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν. |
 καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασὶ πανδήμῳ πόλει
 κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;
 ἔχεις τι κεισήκουσας; ἢ σε λανθάνει
 πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά; | 10

ΙΣΜΗΝΗ

ἔμοι μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων
 οὔθ' ἠδὺς οὔτ' ἀλγαινὸς ἵκετ', ἐξ ὅτου
 δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
 μιᾷ θανόντοιν ἡμέρᾳ διπλῇ χειρί.
 ἐπεὶ δὲ φρουρὸς ἐστὶν Ἀργείων στρατὸς 15
 ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέρτερον,
 οὔτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη. |
 AN. ἤδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
 τοῦδ' οὔνεκ' ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύοις.
 IS. τί δ' ἔστι; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. | 20
 AN. οὐ γὰρ τάφου νῦν τῷ κασιγνήτῳ Κρέων
 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀιμάσας ἔχει;
 Ἐτεοκλέα μὲν, ὡς λέγουσι, σὺν δίκῃ
 χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς
 ἔκρουσε τοῖς ἐνερθῆεν ἔντιμον νεκροῖς, 25
 τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνεϊκοὺς νέκυν
 ἀστοῖσί φασιν ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ

- τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκῦσαι τινα,
 ἔαν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν
 θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. | 30
 τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
 κάμοι —λέγω γὰρ κάμει— κηρύξαντ' ἔχειν,
 καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδούσιν
 σαφῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν
 οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δρᾷ 35
 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. |
 οὕτως ἔχει σοὶ ταῦτα καὶ δεξιεὶς τάχα
 εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακῆ. |
 ΙΣ. τί δ', ὦ ταλαῖφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
 λύουσ' ἂν ἢ ἴφάπτουσα προσθείμην πλέον; 40
 ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ σκόπει.
 ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα; ποῖ γνώμης ποτ' εἶ;
 ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῆδε κουφιεῖς χερσί.
 ΙΣ. ἦ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρητον πόλει;
 ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλῃς, 45
 ἀδελφόν. οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι.
 ΙΣ. ὦ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος;
 ΑΝ. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἴργειν μέτα. |
 ΙΣ. οἴμοι, φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ
 ὡς νῶν ἀπεχθὴς δυσκλεῖς τ' ἀπώλετο, 50
 πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
 ὄψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερσί.
 ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
 πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον.
 τρίτον δ' ἀδελφῶ δύο μίαν καθ' ἡμέραν 55
 αὐτοκτονοῦντε τὸ ταλαιπώρω μόρον
 κοινὸν κατηργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν. |
 νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῶ λελειμμένα σκόπει
 ὄσφ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία
 ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν. | 60

- ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
 ἔφηνεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα·
 ἔπειτα δ' οὐνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρείσσονων,
 καὶ ταῦτ' ἀκούειν κἄτι τῶνδ' ἁλγίονα. |
 ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς 65
 ξύγγνοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
 τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
 περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα. |
 AN. οὐτ' ἂν κελεύσαιμ' οὐτ' ἂν, εἰ θέλοις ἔτι 70
 πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μέτα.
 ἀλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ· κείνον δ' ἐγὼ
 θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν·
 φίλῃ μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
 ὅσια πανουργήσασ', ἐπεὶ πλείων χρόνος,
 ὄν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε· 75
 ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ, εἰ δοκεῖ,
 τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε. |
 IS. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιούμαι, τὸ δὲ
 βία πολιτῶν δρᾶν ἔφην ἀμήχανος.
 AN. σὺ μὲν τάδ' ἂν προύχοι, ἐγὼ δὲ διὴ τάφον 80
 χώσουσ' ἀδελφῶ φίλτάτῳ πορεύσομαι. |
 IS. οἴμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοικά σου!
 AN. μὴ 'μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον.
 IS. ἀλλ' οὖν προμηνύσης γε τοῦτο μηδενὶ 85
 τοῦργον, κρυφῇ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὐτῶς ἐγὼ.
 AN. οἴμοι, καταύδα· πολλὸν ἐχθίων ἔση
 σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε. |
 IS. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις.
 AN. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρὴ.
 IS. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'. ἀλλ' ἀμηχάνων ἐρᾶς. 90
 AN. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
 IS. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τἀμήχανα. |
 AN. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρῇ μὲν ἐξ ἐμοῦ,

- ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκαίσει δίκη.
 ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἔμοῦ δυσβουλίαν 95
 παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
 τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
 ΙΣ' ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στείχε. τοῦτο δ' ἴσθ', ὅτι
 ἄνους μὲν ἔρχη, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φάλη. |

ΧΟΡΟΣ

- στο. α'. ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλ- 100
 λιστον ἐπταπύλω φανέν
 Θήβα τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθης ποτ', ὃ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διοκαί-
 ῶν ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα, 105
 τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν
 φῶτα βάντα πανσαγία
 φυγάδα πρόδρομον δευτέρῳ
 κινήσασα χαλινῷ. |
- σύστημα α'. ὄν ἐφ' ἡμετέρα γὰρ Πολυνεΐκης 110
 ἄρθεις νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
 ἤγαγε· κείνος δ' ὄξεα κλάζων
 αἰετὸς εἰς γᾶν ὡς ὑπερέπτα,
 λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,
 πολλῶν μεθ' ὄπλων 115
 ξύν θ' ἵπποκόμοις κορούθεσιν. |
- ἀντιστρ. α'. στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-
 σαισιν ἀμφιχανῶν κύκλω
 λόγχοις ἐπτάπυλον στόμα
 ἔβα, πρὶν ποθ' ἄμετέρων 120
 αἱμάτων γένυσιν πλησθῆ-
 ναι καὶ πρὶν στεφάνωμα πύργων
 πευκάενθ' Ἡφαιστον ἐλεῖν.

τοῖος ἀμφὶ νῶτι' ἐτάθη
 πάταγος Ἄρεος, ἀντιπάλῳ 125
 δυσχείρωμα δράκοντι. |

ἀντιούστ. α'. Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
 ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδὼν
 πολλῷ ρεύματι προσηλισσομένους
 χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίας, 130
 παλτιῷ ῥίπτει πυρὶ βαλβίδων
 ἐπ' ἄκρων ἤδη
 νίκην ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι. |

στρ. β'. ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γὰρ πέσε τανταλωθεῖς
 πυρφόρος, ὅς τότε μαινομένα ξὺν ὀρμῇ 135
 βακχεύων ἐπέπνευ
 ῥίπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων.
 εἶχε δ' ἄλλα τὰ μέν',
 ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στεφελίζων μέ-
 δεξιόσειρος. | [γας Ἄρης 140

σύστημα β'. ἐπτὰ λοχαγοὶ γὰρ ἐφ' ἐπτὰ πύλαις
 ταχθέντες ἴσοι πρὸς ἴσους ἔλιπον
 Ζηνὶ τροπαίῳ πάγγαλκα τέλη,
 πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ᾧ πατὴρ ἐνὸς
 μητρός τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν 145
 δικρατεῖς λόγχας στήσαντ' ἔχετον
 κοινοῦ θανάτου μέρος ἄμφω. |

ἀντιστρ. β'. ἀλλὰ γὰρ ἁ μεγαλῶνυμος ἦλθε Νίκα
 τῷ πολυαρμάτῳ ἀντιχαρεῖσα Θήβα,
 ἐκ μὲν δὴ πολέμων 150
 τῶν νῦν θέσθε λησιμοσύναν,
 θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
 παννυχίοις πάντας ἐπέλθωμεν, ὁ Θήβας δ'
 Βάκχιος ἄρχοι. | [ἐλελίχθων

- ἀντιούστ. β'. ἀλλ' ὄδω γὰρ δὴ βασιλεὺς χώρας,
 Κρέων ὁ Μενοικέως, νέον εἰληχῶς
 ἀρχήν, νεοχμὸς νεαραῖσι θεῶν
 ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
 μῆτιν ἐρέσσω, ὅτι σύγκλητον
 τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην,
 κοινῷ κηρύγματι πέμψας ; |

ΚΡΕΩΝ

- ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ
 πολλῶ σάλῳ σείσαντες ὄρθωσαν πάλιν·
 ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
 ἔστειλ' ἰκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖου
 σέβοντας εἰδῶς εὖ θρόνων ἀεὶ κράτη,
 τοῦτ' αὔθις, ἤνικ' Οἰδίπους ὄρθου πόλιν,
 κάπει διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν. !
 ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν
 καθ' ἡμέραν ὄλοντο παίσαντές τε καὶ
 πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
 γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων. |
 ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆ. |
 ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
 ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει,
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μεῖζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. |
 ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὀρῶν ἀεὶ,
 οὗτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὀρῶν

στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας
 οὐτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
 θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γινώσκων, δι
 ἧδ' ἐστὶν ἡ σφύζουσα καὶ ταύτης ἐπι
 πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα. | 190
 τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὖξω πόλιν.
 καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
 ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίου περὶ
 Ἐτεοκλέα μὲν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
 ὄλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δόρει, 195
 τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγίναι,
 ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς. |
 τὸν δ' αὖ ξύναιμον τοῦδε, Πολυνεΐκην λέγω,
 ὃς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ 200
 προῆσαι κατ' ἄκρας, ἠθέλησε δ' αἵματος
 κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
 τοῦτον πόλει τῆδ' ἐκκεκηρῦχθαι λέγω
 μήτε κτερίζειν μήτε κωκῦσαι τινα,
 ἔαν δ' ἄθιαπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 205
 καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθὲν τ' ἰδεῖν. |
 τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦποτ' ἔκ γ' ἐμοῦ
 τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
 ἀλλ' ὅστις εὖνους τῆδε τῇ πόλει θανὼν
 καὶ ζῶν ὁμοίως ἔκ γ' ἐμοῦ τιμῆσεται. | 210
ΧΟ. σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
 τὸν τῆδε δύνουν καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει.
 νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ πού γ' ἔνεστί σοι
 καὶ τῶν θανόντων χῶπόσοι ζῶμεν περὶ. |
ΚΡ. ὡς ἂν σκοποὶ νυν ἦτε τῶν εἰρημένων. 215
ΧΟ. νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθεσ.
ΚΡ. ἀλλ' εἴσ' ἔτοιμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.
ΧΟ. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι ;

- ΚΡ. τὸ μὴ ἴπιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
 ΧΘ. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, ὅς θανεῖν ἐρεῶ. 220
 ΚΡ. καὶ μὴν ὁ μισθός γ' οὕτος· ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων
 ἄνδρας τὸ κέρδος πολλακίς διώλεσεν. |

Φ Υ Λ Α Ξ

- ἄναξ, ἐρεῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὑπο
 δύσπνους ἰκάνω κοῦφον ἐξάρας πόδα.
 πολὺς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις 225
 ὁδοῖς κυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφὴν.
 ψυχὴ γὰρ ἠῦδα πολλὰ μοι μυθουμένη
 ,τάλας, τί χωρεῖς οἷ μολῶν δώσεις δίκην;
 ,τλήμων, μένεις αὔ; κεῖ τὰδ' εἴσεται Κρέων
 ἄλλου παρ' ἀνδρός; πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῆ;
 230 τοιαῦθ' ἐλίσσων ἦνυτον σχολῆ βραδυς,
 χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά. |
 τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
 σοί, κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερεῶ, φράσω δ' ὄμως·
 τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος 235
 τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον. |
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;
 ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τᾶμαυτοῦ· τὸ γὰρ
 πρᾶγμ' οὐτ' ἔδρασ' οὐτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
 οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι. 240
 ΚΡ. εὔ γε στοχάζῃ κάποφάργνυσαι κύκλω
 τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ὡς τι σημανῶν νέον.
 ΦΥ. τὰ δεινὰ γὰρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολύν. |
 ΚΡ. οὐκ οὐν ἐρεῖς ποτ', εἴτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει;
 ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρὸν τις ἀρτίως 245
 θάψας βέβηκε χάπι χρωτὶ διψίαν
 κόνιν παλύνας κάφαγιστεύσας ἅ χροί. |
 ΚΡ. τί φῆς; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;
 ΦΥ. οὐκ οἶδ'. ἐκεῖ γὰρ οὔτε του γενῆδος ἦν

- πληγῆμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή, στύφλος δὲ γῆ 250
 καὶ χέρσος, ἄρρῶξ οὐδ' ἐπημαξευμένη
 τροχοῖσιν, ἀλλ' ἄσημος οὐργάτης τις ἦν. |
 ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμῖν ἡμεροσκόπος
 δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
 ὁ μὲν γὰρ ἠφάνιστο—τυμβήρης μὲν οὔ, 255
 λεπτή δ', ἄγος φεύγοντος ὧς, ἐπῆν κόνις·—
 σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
 ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἔξεφαίνετο. |
 λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
 φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κἂν ἐγίγνετο 260
 πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·
 εἷς γάρ τις ἦν ἕκαστος οὐξεργασμένος,
 κοῦδεις ἔναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναί·
 ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἴρειν χεροῖν
 καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν 265
 τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ξυνειδέναί
 τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μῆτ' εἰργασμένῳ. |
 τέλος δ', ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
 λέγει τις εἷς, ὅς πάντας ἐς πέδον κάρα
 νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γὰρ εἶχομεν 270
 οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς
 πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῦθος ὡς ἀνοιστέον
 σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κοῦχί κρυπτέον. |
 καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κάμῃ τὸν δυσδαίμονα
 πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν. 275
 πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οἷδ' ὅτι·
 στέργει γὰρ οὐδεις ἄγγελον κακῶν ἐπῶν. |
 ΧΟ. ἀναξ, ἐμοί τοι, μὴ τι καὶ θεήλατον
 τοῦργον τόδ' ἤ ξύννοια βουλεύει πάλαι.
 ΚΡ. παῦσαι, πρὶν ὀργῆς καί με μεσιτῶσαι λέγων, 280
 μὴ φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρον ἅμα·
 λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων

- πρόνοιαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι. |
 πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας 285
 ναοὺς πυρώσων ἦλθε κἀναθήματα
 καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν;
 ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾷς θεοὺς;
 οὐκ ἔστιν. | ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
 ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί, 290
 κρυφῆ κἀρα σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ
 λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.
 ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς
 παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε. |
 οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος 295
 κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
 πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων,
 τόδ' ἐκιδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
 χρηστὰς πρὸς αἰσχροῖα πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν.
 πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
 καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι. |
 ὅσοι δὲ μισθαροῦντες ἦνυσαν τάδε,
 χρόνον ποτ' ἐξέπραξαν ὡς δοῦναι δίκην. |
 ἀλλ' εἴπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἐξ ἐμοῦ σέβας,
 εὖ τοῦτ' ἐπίστας', ὄρκιος δέ σοι λέγω, 305
 εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου
 εὐρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὀφθαλμοὺς ἐμούς,
 οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
 ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν,
 ἵν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον 310
 τὸ λοιπὸν ἀρπάξῃτε καὶ μάθηθ', ὅτι
 οὐκ ἐξ ἅπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν. |
 ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
 ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωμένους. |
ΦΥ. εἰπεῖν τι δώσεις ἢ στραφεῖς οὕτως ἴω; 315

- ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις;
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὧσιν ἢ ἐπὶ τῇ ψυχῇ δάκνη;
 ΚΡ. τί δαὶ ῥυθμίσεις τὴν ἐμὴν λύπην ὄπου;
 ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὦτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οἴμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ!
 ΦΥ. οὐκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρω γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. φεῦ!
 ἢ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῇ δοκεῖν.
 ΚΡ. κόμπευε νῦν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ
 φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἔξερεῖθ' ὅτι
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται. |
 ΦΥ. ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστ'· ἐὰν δέ τοι
 ληφθῇ τε καὶ μή, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὄψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς
 σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν. |

ΧΟΡΟΣ

- στρ. α'. πολλὰ τὰ δεινὰ κοῦδέν ἀν-
 θρώπου δεινότερον πέλει·
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
 πόντου χειμερῖω νότῳ
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἴδμασιν,
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν, ἀποτρύεται,
 ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,
 ἰπλεῖω γένει πολεύων. |
 ἀντιστρ. α'. κουφονόων τε φῦλον ὄρ-
 νίθων ἀμφιβαλὼν ἄγει
 καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
 πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν

- σπείρασι δικτυοκλώστοις,
 περιφραδῆς ἀνήρ !
 κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
 θηρὸς ὄρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ' 350
 ἵππον ὀχμάζεται ἀμφίλοφον ζυγὸν
 οὔρειόν τ' ἀκμήτα ταῦρον. |
- Στρ. β' καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
 φρόνημα καὶ ἀστυνόμους 355
 ὄργας ἐδιδάξατο καὶ δυσάυλων
 πάγων ὑπαίθρια καὶ
 δύσομβρα φεύγειν βέλη,
 παντοπόρος !
 ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται 360
 τὸ μέλλον. Ἄϊδα μόνον
 φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
 νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
 ξυμπέφρασαι. |
- ἀντ. β' σοφόν τι τὸ μηχανόεν 365
 τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
 ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοι' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·
 νόμους γεραίρων χθονὸς
 θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
 ὑψίπολις 370
 ἄπολις ὅτω τὸ μὴ καλὸν
 ξύνεστι τόλμας χάριν·
 μήτε μοι παρέστιος
 γένοιτο μήτ' ἴσον φρονῶν
 ὅς τάδ' ἔρδει. | 375
 ἔς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
 τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω
 τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην ;
 ᾧ δύσιηνος

- καὶ δυστήνου πατρὸς Οἰδιπόδα, 380
 τί ποτ' ; οὐ δὴ που σέ γ' ἀπιστοῦσαν
 τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
 καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες ; |
 ΦΥ. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη τοῦργον ἢ ξειργασμένη.
 τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν. ἀλλὰ ποῦ Κρέων ; 385
 ΧΟ. ὄδ' ἐκ δόμων ἄφορρος εἰς δέον περᾶ.
 ΚΡ. τί δ' ἔστι ; ποῖα ξύμμετρος προύβην τύχη ; |
 ΦΥ. ἄναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἐστ' ἀλώμοτον.
 ψεύδει γὰρ ἢ πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
 σχολῇ ποθ' ἦξιν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγὼ 390
 ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε. |
 ἀλλ' ἢ γὰρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
 ἔοικεν ἄλλῃ μῆκος οὐδὲν ἠδονῇ,
 ἦκω, δι' ὄρκων καίπερ ὦν ἀλώμοτος,
 κόρην ἄγων τήνδ', ἢ καθηρέθη τάφον 395
 κοσμοῦσα· κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
 ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θοῦρμαιον, οὐκ ἄλλου, τόδε. |
 καὶ νῦν, ἄναξ, τήνδ' αὐτός, ὡς θέλεις, λαβὼν
 καὶ κρῖνε καῖξέλεγχ'· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
 δίκαιός εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν. | 400
 ΚΡ. ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβῶν ;
 ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι.
 ΚΡ. ἦ καὶ ξυνεῖς καὶ λέγεις ὀρθῶς ἅ φῆς ;
 ΦΥ. ταύτην γ' ἰδὼν θάπτουσαν ὄν σὺ τὸν νεκρὸν
 ἀπειπας· ἄρ' ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω ; | 405
 ΚΡ. καὶ πῶς ὀρᾶται κάπληπτος ἠρέθη ;
 ΦΥ. τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμ'· ὅπως γὰρ ἦκομεν,
 πρὸς σοῦ τὰ δεῖν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι,
 πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἢ κατεῖχε τὸν
 νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὔ, 410
 καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
 ὄσμην ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,

- ἐγερετὶ κινῶν ἄνδρ' ἀνὴρ ἐπιρρόθοις
 κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ' ἀκηδήσοι πόνου. |
 χρόνον τάδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρι 415
 μέσφ κατέστη λαμπρὸς ἥλιου κύκλος
 καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότ' ἐξαίφνης χθινοῦς
 τυφῶς αἰείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
 πίμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
 ὕλης πεδιάδος, ἐν δ' ἐμεσιώθη μέγας 420
 αἰθῆρ· μύσαντες δ' εἶχομεν θεῖαν νόσον. |
 καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
 ἡ παῖς ὄραται κἀνακωκύει πικρᾶς
 ὄρνιθος ὄξυν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
 εὐνῆς νεοσσῶν ὄρφανὸν βλέψη λέχος· 425
 οὕτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὄρα νέκυν,
 γόοισιν ἐξόμωξεν, ἐκ δ' ἀρὰς κακᾶς
 ἠῤῥατο τοῖσι τοῦργον ἐξειργασμένοις.
 καὶ χερσὶν εὐθύς διηΐαν φέρει κόνιν,
 ἔκ τ' εὐκροτήτου χαλκῆας ἄρδην πρόχου 430
 χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει. |
 χῆμεῖς ἰδόντες ἰέμεσθα, σὺν δέ νιν
 θηρώμεθ' εὐθύς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην,
 καὶ τὰς τε πρόσθεν τὰς τε νῦν ἠλέγχομεν
 πράξεις· ἄπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο 435
 ἅμ' ἠδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἅμα·
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι
 ἦδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
 ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἦσσω λαβεῖν
 ἐμοὶ πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. | 440
KP. σὲ δῆ, σὲ τὴν νεύουσαν εἰς πέδον κᾶρα,
 φῆς ἢ καταρνῆ μὴ δεδρακέναι τάδε;
AN. καὶ φημὶ δρᾶσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ.
KP. σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν οἷ θέλεις
 ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον. | 445

- σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
 ἦδησθα κηρυθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
ΑΝ. ἦδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἐμφανῆ γὰρ ἦν. |
ΚΡ. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τοῦσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;
ΑΝ. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, 450
 οὐδ' ἦ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
 οἱ τοῦσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὄρισαν νόμους,
 οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὤομην τὰ σὰ
 κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῆ θεῶν
 νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν. 455
 οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε
 ζῆ ταῦτα, κοῦδεις οἶδεν ἐξ ὄτου ἴφάνη. |
 τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον ἀνδρὸς οὐδενοῦς
 φρόνημα δεῖσασ' ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
 δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξίηδη—τί δ' οὔ;— 460
 κεῖ μὴ σὺ προουκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου
 πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω·
 ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
 ζῆ, πῶς ὄδ' οὐχὶ κατθανὼν κέρδος φέρει;
 οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδὲν ἄλγος. ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἑμῆς
 μητρὸς θανόντ' ἄθιαπτον ἠνσχόμην νέκυν,
 κείνοις ἄν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι. |
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρωῶσα τυγχάνειν,
 σχεδόν τι μῶρφ μωρίαν ὀφλισκάνω. | 470
ΧΘ. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὀμόν ἐξ ὀμοῦ πατρὸς
 τῆς παιδός, εἵκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς. |
ΚΡ. ἀλλ' ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
 σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ 475
 θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἄν εἰσίδοις·
 σμικρῶ χαλινῶ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει

- φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας. |
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, 480
 νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους,
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ, αὕτη δ' ἀνὴρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη. | 485
 ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὀμαιμονεστέρα
 τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρχεῖο κυρεῖ,
 αὐτὴ τε χῆ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευῶσαι τάφου. | 490
 καὶ νιν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
 λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἠρῆσθαι κλοπευῶν
 τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοσί τις 495
 ἀλοὺς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θῆλη. |
 AN. θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλών;
 KP. ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.
 AN. τί δῆτα μέλλεις; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
 ἀρεστὸν οὐδὲν μηδ' ἀρεσθεῖη ποτέ· 500
 οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ. |
 καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
 κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
 τιθεῖσα; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
 λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήοι φόβος. 505
 ἀλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
 κάξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται. |
 KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄρας.
 AN. ὄρωσι χούτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς; | 510
 AN. οὐδὲν γὰρ αἰσχροὺς τοὺς ὁμοσπλάγγχους σέβειν.

- ΚΡ. οὔκουν ὄμαιμος χάω καταντίον θανάων ;
 ΑΝ. ὄμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτου πατρός.
 ΚΡ. πῶς δῆτ' ἐκείνω δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν ;
 ΑΝ. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανών νέκυς. 515
 ΚΡ. εἴ τοί σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
 ΑΝ. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὄλετο.
 ΚΡ. πορθῶν δὲ τήνδε γῆν· ὁ δ' ἀντιστάς ὕπερ.
 ΑΝ. ὅμως ὁ γ' Ἄιδης τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ.
 ΚΡ. ἀλλ' οὐχ ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαγεῖν ἴσος. 520
 ΑΝ. τίς οἶδεν εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ;
 ΚΡ. οὔτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδ' ὅταν θάνη, φίλος.
 ΑΝ. οὔτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν.
 ΚΡ. κάτω νυν ἔλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή. | 525
 ΧΘ. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἰσμήνη,
 φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη·
 νεφέλη δ' ὄφρυων ὕπερ αἱματόεν
 ῥέθος αἰσχύνει,
 τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν. | 530
 ΚΡ. σὺ δ', ἦ κατ' οἴκους ὡς ἔχιδν' ὑφειμένη
 λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
 τρέφων δύ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,
 φέρ' εἰπὲ δὴ μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
 φήσεις μετασχεῖν ἢ ἕξομῃ τὸ μὴ εἰδέναί ; 535
 ΙΣ. δέδρακα τοῦργον, εἴπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ,
 καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας. |
 ΑΝ. ἀλλ' οὐκ ἐάσει τοῦτό γ' ἡ δίκη σ', ἐπεὶ
 οὔτ' ἠθέλησας οὔτ' ἐγὼ κοινωσάμην.
 ΙΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι 540
 ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.
 ΑΝ. ὦν τοῦργον Ἄιδης χοῖ κάτω ξυνίστορες·
 λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
 ΙΣ. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ

- θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι. 545
- ΑΝ. μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ἄ μη ἔτιγες
ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγώ.
- ΙΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος;
- ΑΝ. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.
- ΙΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη; 550
- ΑΝ. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.
- ΙΣ. τί δῆτ' ἄν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῖμ' ἐγώ;
- ΑΝ. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.
- ΙΣ. οἴμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου;
- ΑΝ. σὺ μὲν γὰρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν. 555
- ΙΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
- ΑΝ. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγὼ ἴδοκουν φρονεῖν.
- ΙΣ. καὶ μὴν ἴση νῶν ἐστὶν ἡ ἕξαμαρτία.
- ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. | 560
- ΚΡ. τὼ παῖδε φημὶ τῷδε τὴν μὲν ἀρτίως
ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφου.
- ΙΣ. οὐ γὰρ ποτ', ὄναξ, οὐδ' ὅς ἄν βλάβστη μένει
νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.
- ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὄθ' εἴλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
- ΙΣ. τί γὰρ μόνη μοι τῆσδ' ἄτερ βιώσιμον; |
- ΚΡ. ἀλλ' ,ἦδε' μέντοι μὴ λέγ'· οὐ γὰρ ἔστ' ἔτι.
- ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου;
- ΚΡ. ἀρώσιμοι γὰρ χᾶτέρων εἰσὶν γυαί.
- ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἐκείνω τῆδέ τ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
- ΚΡ. κακὰς ἐγὼ γυναῖκας υἱέσι στυγῶ.
- ΙΣ. ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμῶζει πατήρ!
- ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸν σὺν λέχος. |
- ΧΘ. ἦ γὰρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον;
- ΚΡ. Ἄιδης ὁ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφου. 575
- ΧΘ. δεδομέν', ὡς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.
- ΚΡ. καὶ σοὶ γε κἄμοί· μὴ τριβὰς ἔτ', ἀλλὰ νιν

κομίζετ' εἴσω, δμῶες· ἐκ δὲ τοῦδε χρῆ
 γυναϊκας εἶναι τάσδε μηδ' ἀνειμένας·
 φεύγουσι γάρ τοι χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας 580
 ἦδη τὸν Αἰδην εἰσορῶσι τοῦ βίου. |

ΧΟΡΟΣ

- στρ. α'· εὐδαίμονες οἴσι κακῶν ἄγευστος αἰὼν.
 οἷς γὰρ ἂν σεισθῆ θεόθεν δόμος, ἄτας
 οὐδὲν ἔλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πληθος ἔρπον. 585
 δμοιον ὥστε ποντίαις
 οἶδμα δυσπνόοις ὅταν
 Θρήσσαισιν ἔρεβος ὕφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς,
 κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν 590
 θίνα καὶ δυσάνεμον,
 στόμφ βρέμουσι δ' ἀντιπλήγες ἀκταί. |
- ἀντ. α'· ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων δρωμαὶ
 πῆματα φθιτῶν ἐπὶ πῆμασι πίπτοντ', 595
 οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἔρείπει
 θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν·
 νῦν γὰρ ἐσχάτως ὑπὲρ
 ῥίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις. 600
 κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
 νερτέρων ἀμᾶ κοπίς
 λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινύς. |
- στρ. β'· τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-
 δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι, 605
 τὰν οὐθ' ὕπνος αἰρεῖ ποθ' ὁ πανταγρεὺς οὐτ'
 ἀκάματοι θεόντες
 μῆνες; ἀγῆρως δὲ χρόμφ δυνάστας
 κατέχεις Ὀλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
 τό τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
 καὶ τὸ πρὶν ἐπαρξέσει

- νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
 θνατῶν βίωτος πάμπολος ἐκτὸς ἄτας. |
- ἀντ. β'. ἅ γὰρ δὴ πολὺπλαγκτος ἔλ- 615
 πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
 πολλοῖς δ' ἀπάτα κούφονόων ἐρώτων·
 εἰδότει δ' οὐδὲν ἔρπει,
 πρὶν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσαύση.
 σοφία γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται, 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν
 τῷδ' ἔμμεν, ὅτω φρένας
 θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν.
 πράσσει δ' ὀλίγιστον χρόνον ἐκτὸς ἄτας. | 625

- ὄδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
 νέατον γέννημ' ἄρ' ἀγνύμενος
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἦκει
 μόρον Ἀντιγόνης,
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν; | 630
- ΚΡ. τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον,
 ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἄρα μὴ κλύων
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει;
 ἦ σοι μὲν ἡμεῖς πανταχῇ δρωῶντες φίλοι;

ΑΙΜΩΝ

- πάτερ, σὸς εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων 635
 χρηστὰς ἀπορθητοῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέψομαι·
 ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιώσεται γάμος
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἠγουμένου. |
- ΚΡ. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρων ἔχειν,
 γνώμας πατρῶας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι. | 640
 τούτου γὰρ οὐνεκ' ἄνδρες εὐχονται γονὰς
 κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
 ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς

καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρί·
 ὅστις δ' ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα, 645
 τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
 φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων; |
 μὴ νῦν ποτ', ὦ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἠδονῆς φρένας
 γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλλης, εἰδὼς ὅτι
 ψυχρὸν παραγάλλισμα τοῦτο γίγνεται, 650
 γυνὴ κακῆ ξύνευνος ἐν δόμοις· τί γὰρ
 γένοιτ' ἂν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός; |
 ἀλλὰ πτύσας ὡσεὶ τε δυσμενῆ μέθης
 τὴν παῖδ' ἐν Ἄιδου τήνδε νυμφεύειν τινί· |
 ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ 655
 πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
 ψευδῆ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
 ἀλλὰ κτενῶ. | πρὸς ταῦτ' ἐφυμνεῖτω Δία
 ξύναιμον· εἰ γὰρ διὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει
 ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους, 660
 ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
 χρηστός, φανεῖται κἂν πόλει δίκαιος ὢν. |
 ὅστις δ' ὑπερβᾶς ἢ νόμους βιάζεται
 ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
 οὐκ' ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. 665
 ἀλλ' ὄν πόλις στήσεις, τοῦδε χρὴ κλύειν
 καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
 καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοῖην ἐγὼ
 καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
 δορός τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
 μένειν δίκαιον κάγαθὸν παραστάτην. |
 ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν·
 αὕτη πόλεις ὄλλυσιν, ἢδ' ἀναστάτους
 οἴκους τίθησιν, ἢδε συμμάχου δορός
 τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων 675
 σφίξει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία. |

- οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
 213 κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἤσσητέα·
 κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,
 214 οὐκ ἂν γυναικῶν ἤσσονες καλοίμεθ' ἄν. | 680
- ΧΘ.** ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὧν λέγεις δοκεῖς πέρι. |
- ΑΙ.** πάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον. |
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε, 685
 οὔτ' ἂν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.
 γένοιτο μεντᾶν χάτέρω καλῶς ἔχον. |
 686 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει·
 τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 690
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψη κλύων.
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 688 τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιοτάτη
 689 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει,
 ἦτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπιῶτ' ἄθαρτον μήθ' ὑπ' ὠμησιῶν κυνῶν
 690 εἶας ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν;
 691 τοιάδ' ἐρεμνὴ σίγ' ἐπέργεται φάτις. | 700
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πάτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτήμα τιμιώτερον·
 692 τί γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἄγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί; |
 693 μὴ νῦν ἐν ἦθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει, 705
 ὡς φῆς σὺ, κοῦδὲν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
 ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 694 ἢ γλῶσσαν, ἦν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὔτοι διαπτυχθέντες ὄφθησαν κενοί.

- ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710
 πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. |
 ὄρᾳς παρὰ ρεῖθροισι χειμάρροισι ὄσα
 δένδρων ὑπέικει κλῶνας ὡς ἐκσώζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὐτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα 715
 τείνας ὑπέικει μηδέν, ὑπτίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται. |
 ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετὰστασιν δίδου.
 γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου
 πρόσεστι, φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ 720
 φῦναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων·
 εἰ δ' οὔν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν. |
 ΧΟ. ἀναξ, σέ τ' εἰκόσ, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν σέ τ' αὖ τοῦδ'· εὖ γὰρ εἴρηται διπλῆ. 725
 ΚΡ. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν; |
 ΑΙ. μηδέν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τᾶργα σκοπεῖν.
 ΚΡ. ἔργον γὰρ ἐστί τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν; 730
 ΑΙ. οὐδ' ἂν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς.
 ΚΡ. οὐχ ἦδε γὰρ τοιᾶδ' ἐπείληπται νόσῳ;
 ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῆσδ' ὀμόπτολις λεῶς.
 ΚΡ. πόλις γὰρ ἡμῖν, ἀμὲ χρὴ τάσσειν, ἔρεϊ;
 ΑΙ. ὄρᾳς τὸδ' ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος; 735
 ΚΡ. ἄλλω γὰρ ἢ μοι χρὴ με τῆσδ' ἄρχειν χθινοός;
 ΑΙ. πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἦτις ἀνδρός· ἐσθ' ἐνόσ.
 ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται;
 ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος. |
 ΚΡ. ὃδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ· 740
 ΑΙ. εἴπερ γυνὴ σύ· σοῦ γὰρ οὔν προκίδομαι.
 ΚΡ. ὦ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἰὼν πατρί;

- ΑΙ. οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἔξαμαρτάνονθ' ὄρω.
 ΚΡ. ἄμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων ;
 ΑΙ. οὐ γὰρ σέβεις τιμὰς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
 ΚΡ. ὦ μισρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 ΑΙ. οὐ τᾶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχρῶν ἐμέ.
 ΚΡ. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὄδε.
 ΑΙ. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νεριτέρων. |
 ΚΡ. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 ΑΙ. ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
 ΚΡ. ἦ κάπαπειλῶν ὧδ' ἐπεξέρχῃ θρασύς ;
 ΑΙ. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν ;
 ΚΡ. κλάων φρενώσεις, ὧν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 ΑΙ. εἰ μὴ πατὴρ ἦσθ', εἶπον ἄν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. 755
 ΚΡ. γυναικὸς ὧν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 ΑΙ. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ; |
 ΚΡ. ἄληθες ; ἀλλ' οὐ τόνδ' Ὀλυμπον, ἴσθ' ὅτι,
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θνήσκῃ πλησία τῷ νυμφίω.
 ΑΙ. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
 οὔθ' ἦδ' ὀλεῖται πλησία, σύ τ' οὐδαμὰ
 τοῦμόν προσόψει κρᾶτ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μάλῃ ξυνών. | 765
 ΧΘ. ἀνῆρ, ἀναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς,
 νοῦς δ' ἐστὶ τηλικούτος ἀλγήσας βαρύς.
 ΚΡ. δράτω, φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰών.
 τὼ δ' οὖν κόρα τῶδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου. |
 ΧΘ. ἄμφω γὰρ αὐτῶ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ; 770
 ΚΡ. οὐ τὴν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν λέγεις.
 ΧΘ. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλευῆ κτανεῖν ;
 ΚΡ. ἄγων ἔρημος ἔνθ' ἂν ἦ βροτῶν στίβος
 κρύψω πετρῶδει ζῶσαν ἐν κατώρῃ,
 φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθεῖς, 775

ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.
 κάκει τὸν Ἄιδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,
 αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
 ἧ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηρικαῦθ', δι
 πόνος περισσὸς ἐστὶ τὰν Ἄιδου σέβειν. | 780

Χ Ο Ρ Ο Σ

στρ. Ἔρωξ ἀνίκατε μάχαν,
 Ἔρωξ, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
 ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
 νεάνιδος ἐννουχεύεις,
 φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς, 785
 καί σ' οὔτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
 οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων
 [μέμνηεν. | 790

ἀντ. σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους
 φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λῶβα·
 σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν
 ξύναιμον ἔχεις ταράξας.
 νικᾷ δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἕμερος εὐλέκτρου 795
 νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
 θεσμῶν ἄμαχος γὰρ ἐμπαίξει θεὸς Ἀφροδίτα. | 800

νῦν δ' ἤδη γὼ καὐτὸς θεσμῶν
 ἔξω φέρομαι τὰδ' ὄρῶν, ἴσχειν δ'
 οὐκέτι πηγὰς δύναμαι δακρύων,
 τὸν παγκοίταν ὄθ' ὄρῳ θάλαμον
 τήνδ' Ἀντιγόνην ἀνύτουσαν. | 805

ΑΝ. στρ. ἀ' ὄρᾶτ' ἐμ', ὦ γᾶς πατρίας πολῖται,
 τὰν νεάταν ὁδὸν
 στείχουσας, νεάτον δὲ φέγ-
 γος λεύσσοις ἀελίου,
 κοῦποτ' αἰθίς· ἀλλά μ' ὁ παγ- 810
 κοίτας Ἄιδας ζῶσαν ἄγει

- τὰν Ἀχέροντος
 ἀκτάν, οὐθ' ὑμεναίων
 ἔγκληρον οὐτ' ἐπινυμφιδίος
 πώ μέ τις ὕμνος 815
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω. |
- ΧΟ.** οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἐς τὸδ' ἀπέρχῃ κεῦθος νεκυῶν,
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ', 820
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Ἀΐδαν καταβήσῃ. |
- ΑΝ.** ἀντ. α'. ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιπύλῳ πρὸς ἄ- 825
 κρω, τὰν κισσὸς ὡς ἀτενὴς
 πετραία βλάστα δάμασεν
 καὶ νιν ὄμβροι τακομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει, 830
 τέγγει δ' ὑπ' ὄφρῦσι παγκλαῦτοις
 δειράδας ἅ με
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει. |
- ΧΟ.** ἀλλὰ θεὸς τοι καὶ θεογεννής,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς. 835
 καίτοι φθιμένα μέγα τὰκοῦσαι
 τοῖς ἰσοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν
 <σὲ δὲ καὶ τλῆναι πρέπον ὡς κείνην>
 ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν. |
- ΑΝ.** στρ. β' οἴμοι, γελῶμαι! τί με, πρὸς θεῶν πατρῶων,
 οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον; 840
 ὦ πόλις, ὦ πόλεως
 πολυκτῆμονες ἄνδρες·
 ἰὼ Διοκαῖαι κρηναί

Θήβας τ' εὐαρχάτου ἄλλος, ἔμπαξ 845
 συμμάρτυρας ὕμ' ἐπικτῶμαι,
 οἷα φίλων ἄκλαυτος, οἷοις νόμοις
 πρὸς ἔργμα τυμβόχωστον ἔρχομαι τάφου
 ἰὼ δύστιανος, [ποταίνου·
 οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν 850
 μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν. |

ΧΘ. προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
 ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον
 προσέλεσες, ὦ τέκνον· πολὺν 855
 πατρῶον δ' ἐκτίεις τιν' ἄθλον. |

ΑΝ. ἀντ. β'. ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας,
 πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος 860
 ἀμετέρου πότμου
 κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
 ἰὼ μητρῶαι λέκτρων
 ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
 ἐμῶ πατρὶ δυσμόρου ματρός, 865
 οἷων ἐγὼ ποθ' ἄ ταλαίφρων ἔφυν!
 πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἄδ' ἐγὼ μέτοι-
 ἰὼ δυσπότιμων, [κος ἔρχομαι.
 κασίγνητε, γάμων κυρήσας, 870
 θανὼν ἔτ' οὔσαν κατήναρές με. |

ΧΘ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
 κράτος δ', ὅτῳ κράτος μέλει,
 παραβατὸν οὐδαμᾶ πέλει.
 σὲ δ' αὐτόγνωτος ὄλβος ὀργά. | 875

ΑΝ. ἐπαφδ. ἄκλαυτος, ἀφίλος, ἀνυμέναιος ταλαίφρων ἄγομαι
 τάνδ' ἐτοίμαν ὁδόν.
 οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἱερὸν ὄμμα
 θέμις ὄραν ταλαίνα, 880
 τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φί-
 [λων στενάζει. |

- ΚΡ.** ἄρ' ἴστ' αἰοιδὰς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν
ὡς οὐδ' ἂν εἰς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρεΐη λέγειν;
οὐκ ἄξεθ' ὡς τάχιστα; καὶ κατηρεφεῖ 885
τύμβῳ περιπιτύξαντες, ὡς εἴρηκ' ἐγὼ,
ἄφετε μόνην ἔρημον, εἴτε χρῆθ' ἰθὺς
εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγη·
ἡμεῖς γὰρ ἀγνοὶ τοῦτ' ἐπὶ τήνδε τὴν κόρην·
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω σταθήσεται. | 890
- ΑΝ.** ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς
οἴκησις ἀείφρουρος, οἷ πορεύομαι
πρὸς τοὺς ἑμαυτῆς, ὧν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων.
ὧν λοισθία ἔγωγε καὶ κάκιστα δὴ μακρῶ 895
κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου. |
ἐλθούσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
φίλη μὲν ἤξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
μητέρα, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα·
ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ 900
ἔλουσα κάκῳσμησα κάπιτυμβίους
χοὰς ἔδωκα. | νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνημαι.
καίτοι [σ' ἐγὼ] τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὔ.
οὐ γὰρ ποτ' οὔτ' ἂν, εἰ τέκν', ὧν μήτηρ ἔφυν, 905
οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
βία πολιτῶν τόνδ' ἂν ἠρόμην πόνον. |
τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
πόσις μὲν ἂν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
καὶ παῖς ἂν ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἡμπλακον, 910
μητρὸς δ' ἐν Αἰδοῦ καὶ πατρὸς κεκευθότιον
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ. |
τοιῶνδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἐγὼ
νόμῳ] Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν
καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὦ κασίγνητον κάρα. | 915

- καὶ νῦν ἄγει με διὰ χειρῶν οὕτω λαβὼν
 ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε του γάμου
 μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
 ἀλλ' ὄδ' ἔρημος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος
 ζῶσ' εἰς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς, 920
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην;
 τί χρὴ με τὴν δύστηνον εἰς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν; τί ν' αὐδ' ἀν' ξυμμάχων; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦσ' ἔκτησάμην. |
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλά, 925
 παθόντες ἂν ξυγγοῖμεν ἡμαρτηκότες.
 εἰ δ' οἷδ' ἄμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ
 πάθοιεν ἢ καὶ δρωσιν ἐκδίκως ἐμέ. |
- ΧΟ. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὐταὶ
 ψυχῆς ῥίπαι τήνδε γ' ἔχουσιν. 930
- ΚΡ. τοιγάρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
 κλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὑπερ.
- ΑΝ. οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
 τοῦπος ἀφίχται.
- ΧΟ. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι
 μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι. | 935
- ΑΝ. ὦ γῆς Θήβης ἄστρ' ἀπατρῶν
 καὶ θεοὶ προγενεῖς,
 ἄγομαι διὴ κούκέτι μέλλω.
 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι, 940
 τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπὴν,
 οἷα πρὸς οἴων ἀνδρῶν πάσχω
 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα. |

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στρ. α'. ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς
 ἀλλάξει δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς. 945
 κρηπτομένα δ' ἐν τυμβήρει θαλάμῳ κατεξέχθη.
- Ν. Δ. Γουδοῦ. — Σοφοκλέους Ἄντιγόνη. Ἔκδοσις ΣΤ'. —4—

- καίτοι καὶ γενεῆ τίμιος, ὦ παῖ παῖ,
καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορῦτους. 950
ἀλλ' ἅ μοιριδία τις δύναισι δεινά·
οὔτ' ἄν νιν ὄλβος οὔτ' Ἄρης,
οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκτυποι
κελαιναὶ νᾶες ἐκφύγοιεν. |
- ἀντ. α'. ζεύχθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος, 955
Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίσις ὄργαῖς,
ἐκ Διονύσου πετρώδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῶ.
οὔτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
ἀνθηρόν τε μένος· κείνος ἐπέγνω μανίας 960
ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίσις γλώσσαις.
παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
γυναῖκας εὐϊὸν τε πῦρ,
φιλαύλους τ' ἠρέθιζε Μούσας. | 965
- στρ. β'. παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἄλως 970
ἀκταὶ Βοσπόρια ἰδ' ὁ Θρακῶν ἄξενος
Σαλμυδησός, ἴν' ἀγχίπολις Ἄρης
δισσοῖσι Φινεΐδαις 975
εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
ἀλαδὸν ἀλαστόροισιν ὀμμάτων κύκλοις,
ἀραχθέντων ὑφ' αἵματηραῖς 975
χεῖρεσσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν. |
- ἀντ. β'. κατὰ δὲ τακόμενοι μέλει μελέαν πάθαν 980
κλαῖον ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν·
ἅ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
ἄντας Ἐρεχθεΐδαν,
τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρώαις
Βορεᾶς ἄμιππος ὀρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985

θεῶν παῖς· ἀλλὰ κάπ' ἐκείνη
Μοῖραι μακροαῖωνες ἔσχον, ὦ παῖ. |

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θήβης ἄνακτες, ἤκομεν κοινήν ὁδὸν
δύ' ἐξ ἑνὸς βλέποντι· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990

ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ὦ γεραῖε Τειρεσία, νέον ;

ΤΕ. ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.

ΚΡ. οὐκ οὐν πάρος γε σῆς ἀπεστάτου φρενός·

ΤΕ. τοιγὰρ δι' ὀρθῆς τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.

ΚΡ. ἔχω πεπονθὼς μαρτυρεῖν ὀνήσιμα. 995

ΤΕ. φρόνει βεβῶς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης. |

ΚΡ. τί δ' ἔστιν ; ὡς ἐγὼ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.

ΤΕ. γνώσῃ τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.

εἰς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὀρνιθοσκοπὸν
ἔζων, ἴν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000

ἀγνώτ' ἀκούω φθόγγον ὀρνίθων κακῶ
κλάζοντας οἴστρω καὶ βεβαρβαρωμένῳ
καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
ἔγνων· πτερῶν γὰρ ῥοῖβδος οὐκ ἄσημος ἦν. | 1005

εὐθὺς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην

βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων

Ἦφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῶ

μυδῶσα κηκίς μηρίων ἐτήκετο

κάτυφε κἀνέπτυσε, καὶ μετάρσιοι

χολαὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρνεῖς 1010

μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς. |

τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,

φθίνοντ' ἀσήμων ὀργίων μαντεύματα·

ἐμοὶ γὰρ οὗτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ. |

καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις· 1015

βωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάροι τε παντελεῖς

πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.
 κατ' οὐ δέχονται θυσιάδας λιτὰς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα, 1020
 οὐδ' ὄρνις εὐσήμους ἀπορροιβδεῖ βοάς,
 ἀνδροφθόρου βεβρωτες αἵματος λίπος. |
 ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ
 τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦξαμαρτάνειν·
 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κεῖνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνήρ 1025
 ἄβουλος οὐδ' ἄνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
 πεσὼν ἀκῆται μηδ' ἀκίνητος πέλη.
 αὐθαδία τοι σκαίότητ' ὀφλισκάνει.
 ἀλλ' εἶχε τῷ θανόντι μηδ' ὀλωλότα
 κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντι' ἐπικτανεῖν; | 1030
 εὔ σοι φρονήσας εὔ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
 ἥδιστον εὔ λέγοντος, εἰ κέρδος λέγοι. |
 ΚΡ. ὦ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
 τοξεύειτ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδὲ μαιτικῆς
 ἄπρακτος ὑμῖν εἰμι, τῶν ὑπαὶ γένους 1035
 ἐξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλαι.
 κερδαίνειτ', ἐμπολαῖτε τὰπὸ Σάρδεων
 ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἴνδικὸν
 χρυσόν· τάφω δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
 οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηγὸς αἰετοὶ βορὰν 1040
 φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
 οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
 θάπτειν παρήσω κεῖνον. εὔ γὰρ οἶδ' ὅτι
 θεοὺς μαιίνειν οὐτις ἀνθρώπων σθένει·
 πίπτουσι δ', ὃ γεραιῆ Τειρεσία, βροτῶν 1045
 χοῖ πολλὰ δεινοὶ πτόματ' αἴσχη', ὅταν λόγους
 αἰσχροὺς καλῶς λέγωσι τοῦ κέρδους χάριν. |
 ΤΕ. φεῦ,
 ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται, —

- ΚΡ. τί χρῆμα ; ποῖον τοῦτο πάγκοινων λέγεις ;
 ΤΕ. ὄσφ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία ; 1050
 ΚΡ. ὄσφπερ, οἶμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.
 ΤΕ. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.
 ΚΡ. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.
 ΤΕ. καὶ μὴν λέγεις ψευδῆ με θεσπίζεις λέγων.
 ΚΡ. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055
 ΤΕ. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.
 ΚΡ. ἄρ' οἴσθα ταγοὺς ὄντας ἀνλέγης λέγων ;
 ΤΕ. οἷδ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σφάσας πόλιν.
 ΚΡ. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τὰδικεῖν φιλῶν.
 ΤΕ. ὄρσεις με τὰκίνητα διὰ φρενῶν φράσαι. 1060
 ΚΡ. κίνει, μόνον δὲ μὴ ἴπι κέρδεσιν λέγων.
 ΤΕ. οὕτω γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος.
 ΚΡ. ὡς μὴ ἔμπολήσω ἴσθι τὴν ἐμὴν φρένα. |
 ΤΕ. ἀλλ' εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι
 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἡλίου τελῶν, 1065
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγγνων ἕνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔση,
 ἀνθ' ὧν ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλὼν κάτω
 ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατόπισσας,
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὐθιῶν 1070
 ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 ὧν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε. |
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι
 λοχῶσιν Ἄιδου καὶ θεῶν Ἐρινύες 1075
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς. |
 καὶ ταῦτ' ἄθρησον εἰ κατηργρωμένους
 λέγω· φανεῖ γὰρ οὐ μακροῦ χρόνου τριβὴ
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα. |
 ἔχθραι δὲ πᾶσαι σὺν τ' ἀράσσονται πόλεις, 1080
 ὄσων σπαράγματ' ἢ κύνες καθήγγισαν

- ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὀσμὴν ἐστιοῦχον ἐς πόλιν. |
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὥστε τοξότης
 ἀφήκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα 1085
 βέβαια, τῶν σὺ θάλλπος οὐχ ὑπεκδραμῆ. |
 ὦ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, ἴνα
 τὸν θυμὸν οὔτις ἐς νεωτέρους ἀφῆ,
 καὶ γνῶ τρέφειν τῆν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. | 1090
- ΧΟ. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας.
 ἐπιστάμεσθα δ' ἐξ ὄτου λευκὴν ἐγὼ
 τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,
 μὴ πῶ ποτ' αὐτὸν ψεῦδος ἐς πόλιν λακεῖν. |
- ΚΡ. ἔγνωκα καὐτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· 1095
 τό τ' εἰκαθεῖν γὰρ δεινόν, ἀντιστάντα δὲ
 ἄτη πατάξει θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, λαβεῖν.
 ΚΡ. τί δῆτα χρὴ δρᾶν; φράζε, πείσομαι δ' ἐγώ. |
- ΧΟ. ἐλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης 1100
 ἄνες, κίσσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖ παρεικαθεῖν;
 ΧΟ. ὅσον γ', ἄναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γὰρ
 θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἴμοι μόλις μὲν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105
 τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νυν τὰδ' ἐλθὼν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε. |
 ΚΡ. ὦδ', ὡς ἔχω, στείχοιμ' ἄν. ἴτ', ὀπάονες,
 οἳ τ' ὄντες οἳ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χεροῖν
 ὀρμᾶσθ' ἐλόντες εἰς ἐπόσιον τόπον· 1110
 ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη,
 αὐτός τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι.
 δέδοικα γὰρ μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
 ἄριστον ἢ σφύζοντα τὸν βίον τελεῖν. |

ΧΟΡΟΣ

- στρ. α'. Πολυώνυμε, Καδμείας νύμφας ἄγαλμα 1115
καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,
κλυτὰν ὅς ἀμφέπεις
Ἴταλίαν, μέδεις δὲ
παγκοίνοις Ἐλευσινίας 1120
Δηοῦς ἐν κόλποις,
ὦ Βακχεῦ, Βακχᾶν ματρόπολιν Θήβαν
ναιετῶν παρ' ὑγρῶν
Ἴσμηνοῦ ρεῖθρων ἀγρίου τ'
ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος· | 1125
- ἀντ. α'. σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὄπωπε
λιγνύς, ἔνθα Κωρύχαι νύμφαι
στείχουσι Βακχίδες,
Κασταλίας τε νᾶμα· 1130
καὶ σε Νυσαίων ὀρέων
κισσῆρεις ὄχθαι
χλωρά τ' ἄκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
ἀμβρότων ἐπέων
εὐαζόντων, Θηβαίας 1135
ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς· |
- στρ. β'. τὰν ἐκ πασᾶν τιμᾶς ὑπερτάταν πόλεων
ματρὶ σὺν κεραυνία·
καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔχεται 1140
πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
μολεῖν καθαρσίῳ ποδὶ Παρνασίαν
ὑπὲρ κλιτῶν ἢ σιονόεντα πορθμόν. | 1145
- ἀντ. β'. ἰὼ πύρπων ἄστρον χοραγὲ καὶ νυχίων
φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ',

ὄναξ, σαῖς ἅμα περιπόλοις 1150
 Θύλαισιν, αἷ σε μαινόμεναι πάννουχοι
 χορεύουσι τὸν ταμίαν Ἰακχον. |

ΑΓΓΕΛΟΣ

- Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
 οὐκ ἔσθ' ὁποῖον σιάντ' ἄν ἀνθρώπου βίον
 οὐτ' αἰνέσαιμ' ἄν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
 τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' αἰεί,
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. | 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
 σφάσας μὲν ἐχθρῶν τήδε Καδμείαν χθόνα,
 λαβὼν τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν
 ἠϋθυνη, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορᾶ. |
 καὶ νῦν ἀφείται πάντα· τὰς γὰρ ἡδονὰς 1165
 ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίτημ' ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἠγοῦμαι νεκρόν.
 πλοῦτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
 καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῆ
 τούτων τὸ χαίρειν, τάλλ' ἐγὼ καρποῦ σκιάς 1170
 οὐκ ἄν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν. |
- ΧΟ. τί δ' αὖ τόδ' ἄχθος βασιλέων ἦκεις φέρων;
 ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.
 ΧΟ. καὶ τίς φονεύει; τίς δ' ὁ κείμενος; λέγε.
 ΑΓ. Αἵμων ὄλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175
 ΧΟ. πότερα πατρῶας ἢ πρὸς οἰκείας χερσὶς;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μῆνίσας φόνου.
 ΧΟ. ὦ μάντι, τοῦπος ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἦνυσας!
 ΑΓ. ὡς ᾧδ' ἐχόντων τῶνδε βουλευεῖν πάρα. |
 ΧΟ. καὶ μὴν ὀρῶ τάλαιναν Εὐρυδίκην ὁμοῦ 1180
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
 ἦτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐπησθόμην
 πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
 ὅπως ἰκοίμην εὐγμάτων προσήγορος. 1185
 καὶ τυγχάνω τε κληῖθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
 χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
 βάλλει δι' ὄτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι
 δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσσομαι.
 ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὐθις εἶπατε 1190
 κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὔσ' ἀκούσομαι.
 ἐγὼ, φίλη δέσποινα, καὶ παρῶν ἐρῶ
 κούδεν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·
 τί γὰρ σε μαλθάσοιμ' ἂν ὧν ἐς ὕστερον
 ψεῦσται φανούμεθ' ; ὀρθὸν ἀλήθει' ἀεί. 1195
 ἐγὼ δὲ σῶ ποδαγὸς ἐσπόμεν πόσει
 πεδίον ἐπ' ἄκρον, ἔνθ' ἔκειτο νηλεὲς
 κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνεΐκουσ' ἔτι
 καὶ τὸν μὲν, αἰτήσαντες ἐνοδῖαν θεὸν
 Πλούτωνά τ' ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν, 1200
 λούσαντες ἄγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν
 θαλλοῖς ὃ δὴ ἔλειπτο συγκατήθομεν,
 καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας χθονὸς
 γώσαντες αὐθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης
 νυμφεῖον Ἄιδου κοῖλον εἰσεβαίνομεν. 1205
 φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων
 κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
 καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολῶν.
 τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
 ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμῶξας δ' ἔπος 1210
 ἴησι δυσθρήνητον, ὦ τάλας ἐγὼ,
 ἄρ' εἰμὶ μάντις ; ἄρα δυστυχεσιτάτην
 κέλευσθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν ;
 παιδὸς με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,

- ἴτ' ἄσσον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφῳ 1215
 ἀθρήσαθ', ἀρμόν χόματος λιθοσπαδῆ
 δύντες πρὸς αὐτὸ σιόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
 φθόγγον συνίημ' ἢ θεοῖσι κλέπτομαι. |
 τὰδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κελευμάτων 1220
 ἠθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθήῳ τυμβεύματι
 τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατειδομεν,
 βρόχῳ μιτώδει σινδόνης καθημμένην,
 τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπειτῆ προσκειμένον,
 εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθορὰν
 καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέγος. | 1225
 ὁ δ' ὡς ὄρα σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
 χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κἀνακωκύσας καλεῖ·
 ὦ τλήμων, οἶον ἔργον εἴργασαι! τίνα
 νοῦν ἔσχεις; ἐν τῷ ξυμφορᾶς διεφθάρης;
 ἔξελθε, τέκνον, ἰκέσιός σε λίσσομαι. | 1230
 τὸν δ' ἀγρίοις ὄσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
 πτύσας προσώπῳ κούδεν ἀντειπών, ξίφους
 ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὀρμωμένου
 πατρὸς φυγαῖσιν ἤμπλακ'. εἶθ' ὁ δύσμορος
 αὐτῷ χολωθεῖς, ὥσπερ εἶχ' ἐπενταθεῖς 1235
 ἤρρισε πλευραῖς μέσσον ἐγγος, ἐς δ' ὑγρὸν
 ἀγλῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπύσσειται,
 καὶ φυσιῶν ὀξεῖαν ἐκβάλλει ῥοὴν
 λευκῇ παρειᾷ φοινίου σταλάγματος. |
 κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240
 τέλη λαχὼν δεῖλαιος ἔν γ' Ἄιδου δόμοις,
 δεῖξας ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν
 ὄσφ μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν. |
ΧΘ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσειας; ἢ γυνὴ πάλιν 1245
 φρούδη, πρὶν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακὸν λόγον.
ΑΓ. καυτὸς τεθάμβηκ'. ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
 ἄχη τέκνου κλύουσας ἐς πόλιν γόους

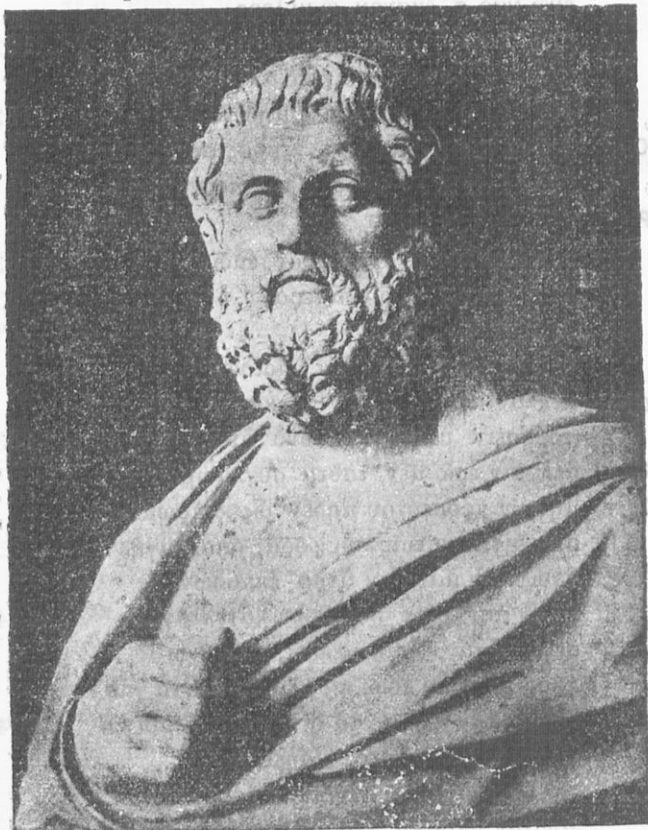
- οὐκ ἀξιώσῃσιν, ἀλλ' ὑπὸ στέγῃς ἔσω
 διμοαῖς προθήσῃσιν πένθος οἰκεῖον στένειν·
 γνώμῃς γὰρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἀμαρτάνειν. | 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ' ἔμοι δ' οὖν ἢ τ' ἄγαν σιγῇ βαρὺ
 δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάρτην πολλὴ βοή.
- ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμῃσθα, μή τι καὶ κατάσχετον
 κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη,
 δόμους παραστείχοντες· εὖ γὰρ οὖν λέγεις· 1255
 καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρους. |
- ΧΟ. καὶ μὴν ὄδ' ἄναξ αὐτὸς ἐφήκει
 μνήμ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
 εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἄλλοτρίας
 ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἀμαρτῶν. 1260
- ΚΡ. στω. α'. ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἀμαρτήματα
 στερεά, θανατόεντ',
 ὧ κτανόντας τε καὶ
 θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους,
 ὅμοι ἐμῶν ἄνολβα βουλευμάτων ! 1265
 ἰὼ παῖ, νέος νέφ' ξὺν μόρφῳ,
 αἰαῖ αἰαῖ,
 ἔθανες, ἀπελύθης,
 ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις !
- ΧΟ. οἴμ', ὡς ἔοικας ὀψὲ τὴν δίκην ἰδεῖν ! 1270
- ΚΡ. οἴμοι,
 ἔχω μαθὼν δεῖλαιος· ἐν δ' ἐμῶ κάρῃ
 θεὸς τότε ἄρα τότε μέγα βάρους μ' ἔχων
 ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
 οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν ! 1275
 φεῦ φεῦ, ὧ πόνοι βροτῶν δύσπονοι ! |

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

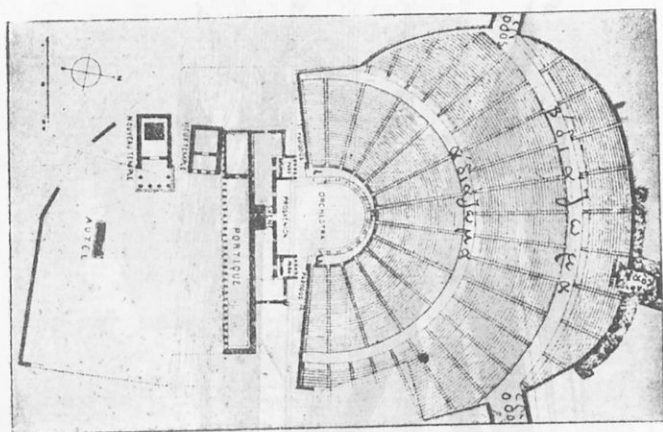
ὧ δέσποθ', ὡς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
 τὰ μὲν πρὸ χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
 ἔοικας ἦκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά.

- ΚΡ. τί δ' ἔστιν αὖ; κάκιον ἢ κακῶν ἔτι; 1280
- ΕΞ. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
 0821 δῦστηνος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν. |
- ΚΡ. ἀντ. α'. ἰὼ ἰὼ δυσκάθαρτος Ἄιδου λιμὴν,
 τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις; 1285
- ὦ κακάγγελτά μοι
 προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον;
 0821 αἰαῖ ὀλωλότ' ἄνδρ' ἐπέξηργάσω.
- τί φῆς, παῖ, τίν' αὖ λέγεις μοι νέον,
 αἰαῖ αἰαῖ, 1290
- σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
 γυναικειὸν ἀμφικεῖσθαι μόρον; |
 0821 ὄρᾶν πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
- ΧΟ. οἴμοι,
 ΚΡ. κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας· 1295
- τίς ἄρα, τίς με πότιμος περιμένει;
 ἔχω μὲν ἐν χεῖρεσσιν ἀρτίως τέκνον,
 0821 τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν.
- φεῦ φεῦ μᾶτερ ἀθλία, φεῦ τέκνον! 1300
- ΕΞ. ἦδ' ὄξυθήκτω βωμία περὶ ξίφει
 λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
 τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,
 0721 αὖθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακὰς
- πράξεις ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ. | 1305
- ΚΡ. στο. β'. αἰαῖ αἰαῖ,
 ἀνέπταν φόβῳ. τί μ' οὐκ ἀνταίαν
 ἔπαισέν τις ἀμφιθήκτω ξίφει;
 0721 δειλαῖα δὲ συγκέκραμαι δῦα.
- ΕΞ. ὡς αἰτίαν γε τῶνδε κάκεινων ἔχων
 πρὸς τῆς θανούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
- ΚΡ. ποίῳ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ; |
- ΕΞ. παῖσασ' ὑφ' ἧπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὅπως 1315

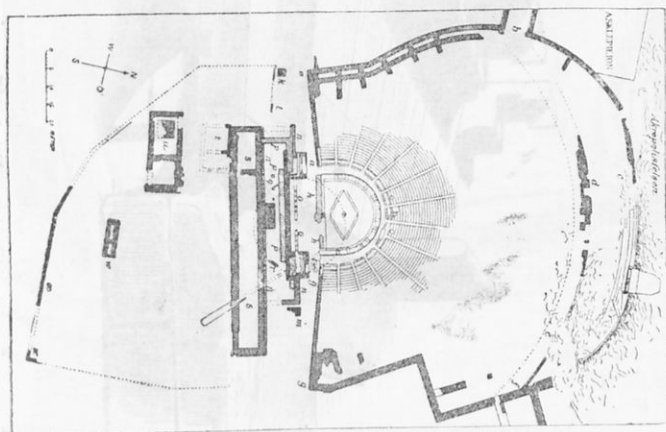
- ΚΡ. παιδὸς τὸδ' ἦσθ' ὄξυκώκυτον πάθος.
 ἰὼ μοι, τὰδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
 ἐμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
 ἐγὼ γάρ σ' ἔκανον, ὦ μέλεος,
 ἐγὼ, φάμ' ἔτυμον. ἰὼ πρόσπολοι, 1320
 ἄγετέ μ' ἐκποδῶν, ἄγετέ μ' ὅτι τάχος
 τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. | 1325
 ΧΟ. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς·
 βράχιστα γὰρ κράτιστα τᾶν ποσὶν κακά.
 ΚΡ. ἀντ. β'. ἴτω, ἴτω,
 φανήτω μόρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν 1330
 ἐμοὶ τερμίαν ἄγων ἀμέραν
 ὕπατος· ἴτω, ἴτω,
 ὅπως μηκέτ' ἄμαρ ἄλλ' εἰσίδα.
 ΧΟ. μέλλοντα ταῦτα τῶν προκειμένων τι χρεὶ
 πράσσειν· μέλει γὰρ τῶνδ' ὅτοισι χρεὶ μέλειν. 1335
 ΚΡ. ἀλλ' ὦν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατηυξάμην.
 ΧΟ. μὴ νυν προσεύχου μηδέν· ὡς πεπρωμένης
 οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγὴ.
 ΚΡ. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδῶν,
 ὅς, ὦ παῖ, σέ τ' οὐχ ἐκὼν κατέκτανον 1340
 σέ τ' αὐτάν, ὦμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
 πρὸς πότερον ἴδω, πᾶ κλιθῶ· πάντα γὰρ
 λέχρια τᾶν χεροῖν, τὰ δ' ἐπὶ κρατὶ μοι 1345
 πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο. |
 ΧΟ. πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
 πρῶτον ὑπάρχει. χρεὶ δὲ τὰ γ' εἰς θεοὺς
 μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι 1350
 μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
 ἀποτείσαντες
 γήρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν. |

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

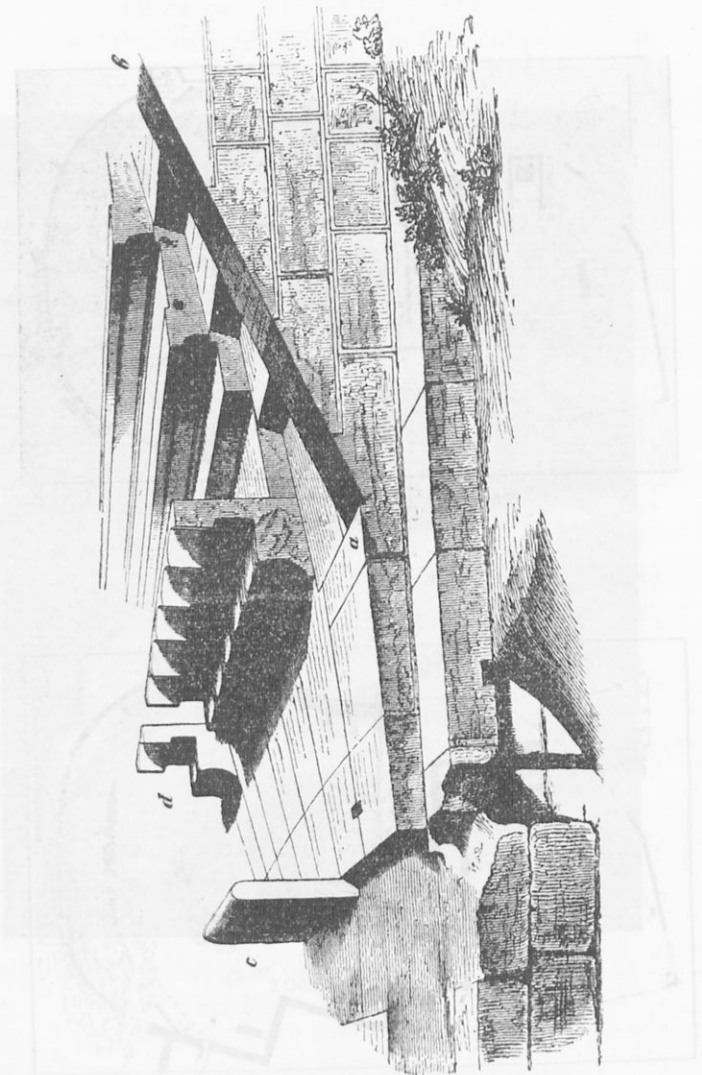

Ι. Ὡς εἶχε τὸ πάλαι.

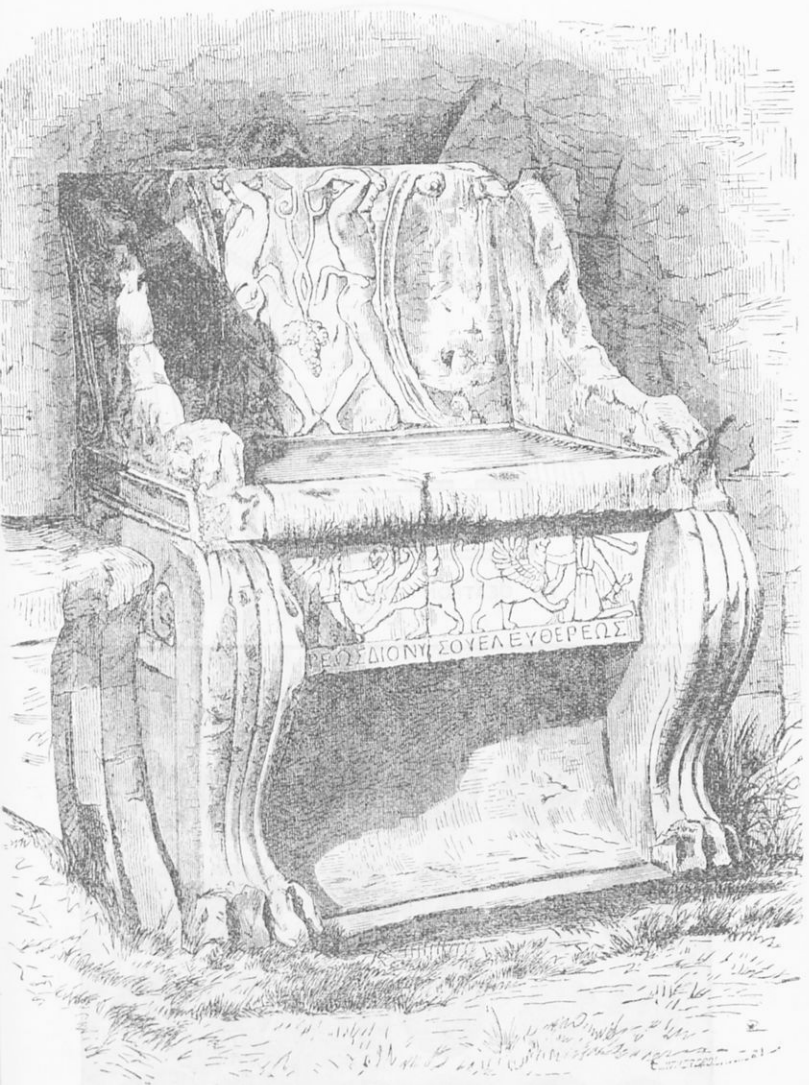

ΙΙ. Ὡς ἔχει σήμερον.

ΤΟ ΛΥΚΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

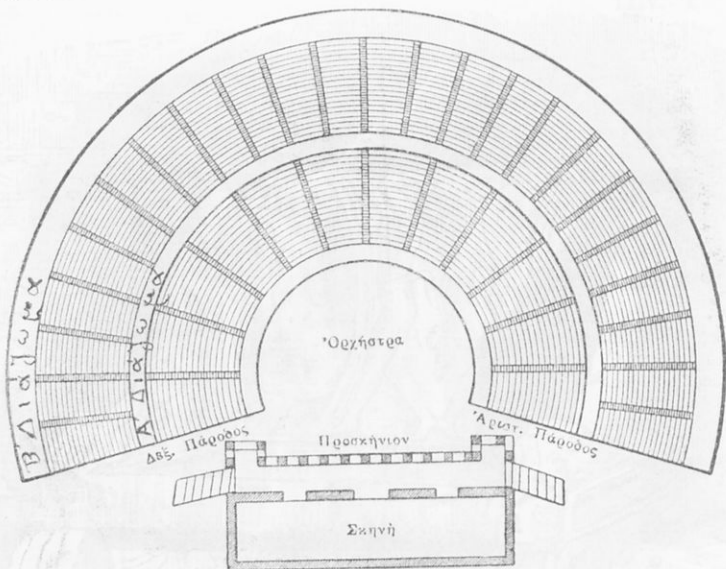

ΕΔΩΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

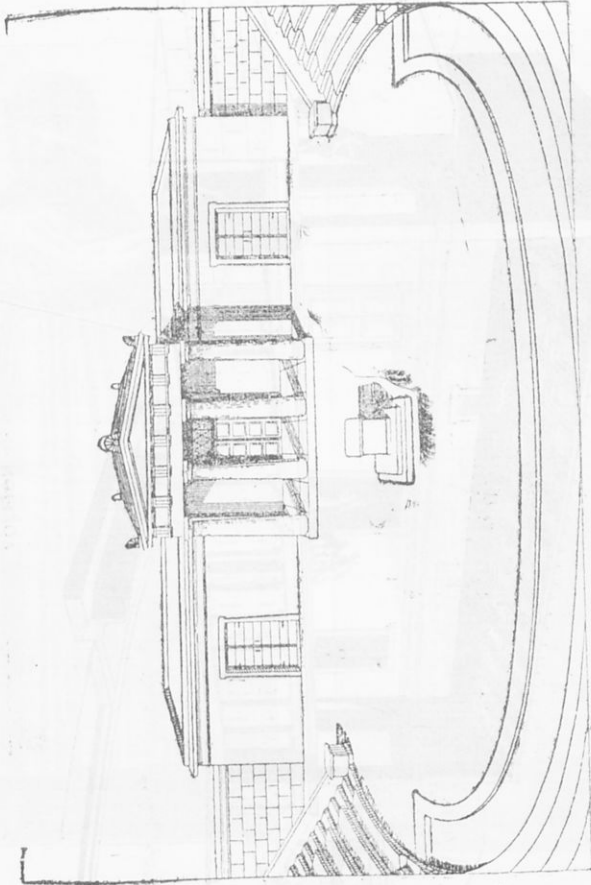
ΘΡΟΝΟΣ ΙΕΡΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΕΩΣ

Α. Ν. Γουδῆ.—Σοφοκλέους Ἀντιγόνη Ἔκδοσις. ΣΤ'

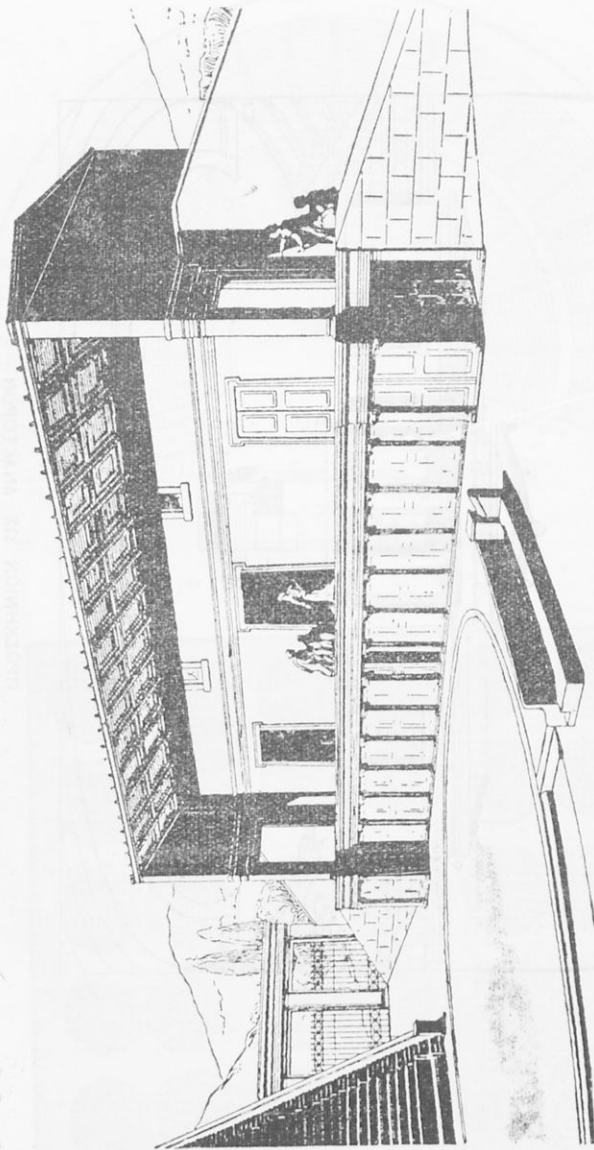

1. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΠΡΟΣΚΗΝΙΟΝ ΩΣ ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ

ΣΚΕΥΗ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ

Κατάκωμος άχρά.

Ξανθός άνήρ.

Λευτός άνήρ.

Ούλος γενάσιος.

Έκκευον π ρόσωπον.

Έκκευον πρόσωπον.

ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

Καὶ ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

Ἀποφύγετε τὸ φεῦλα καὶ
ἀσχημικὰ βιβλία, τὰ ὅποια πορεύ-
νουν τὴν εἰσέλευσιν τοῦ βουκότου
ἐξ ἑαυτοῦ καὶ τὸν καθορίζουν ἐξ ἑαυ-
τοῦ, τὰ ὅποια βιβλία τὸν ἕλθου-
σαν, τὰ ὅποια καὶ κλέβουν τὴν
ἐκείνου ἐκείνου καὶ παραδίδουν καὶ
ἀποστρέφονται ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου
Ἰησοῦ καὶ τοῦ κεντρικοῦ βιβλίου τοῦ
ἐπισημοῦ, ἀλλὰ τὰ ἐπισημοῦτα ἐπι-
σημῶν ἀποστόλων. Ἐπισημῶν
ἐκείνου τὸν φιλοπόνησον γέννησον
ἐξ ἑαυτοῦ καὶ κλέβει μετὰ τὰς χεῖρας
ἐξ ἑαυτοῦ ἢ ἐξ ἑαυτοῦ ἀποστρέφεται
ὡς ἐκείνου τὸν κεντρικὸν τὸν ἐκείνου
καὶ τὴν ἐπισημῶν ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλὰ
τὸ ἐκείνου ἕλθουσαν. Ἐκείνου τὸ
ἐπισημῶν ἀλλὰ καὶ ἐπισημῶν
ἐκείνου ἕλθουσαν, τὸ ὅποιο ἐκείνου
τὸ ἐκείνου.

ἌΝ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Ἀποφεύγετε τὰ φαῦλα καὶ ἄξεμνα βιβλία, τὰ ὅποια μαραΐνουν τὴν ἐξάνθησιν τοῦ σώματός σας καὶ τοῦ πνεύματός σας. Μελετᾶτε τὰ ὠραῖα βιβλία τῶν Ἐκθέσεων, τὰ ὅποια καὶ πλοῦτον μέγαν γνώσεων σᾶς παρέχουν καὶ ἀρίστους μαθητὰς θὰ σᾶς ἀναδείξουν καὶ ἰσχυρότατα ὄπλα σᾶς διαθέτουν, διὰ νὰ ἐπιπλεύσετε εἰς τὴν σκληρὰν βιοπάλην. Ζητεῖτε παρὰ τῶν φιλοστόργων γονέων σας, καὶ μάλιστα μετὰ τὰς χειμερινὰς ἢ θερινὰς ἐξετάσεις σας, ὡς ἔπαθλον τῆς χρηστότητός σας καὶ τῆς ἐπιμελείας σας μίαν πλήρη σειρὰν Ἐκθέσεων. Εἶναι τὸ εὐθηνότερον, ἀλλὰ καὶ πελυτιμότερον δῶρον, τὸ ὅποιον ἔχουν νὰ σᾶς δώσουν.

Δ. Ν. ΓΟΥΔΗΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Τὸ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ, ἀλλὰ καὶ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΝ

δῶρον τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα

ε Ἴ ν α ἰ

μία πλήρης σειρά Ἐκθέσεων.

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἀπιθμοῦντες νάποκτησωσι τὸ πολῦτιμον καὶ ζήλευτον δῶρον
νὰ γράψωσιν ὄφραϊς ἐκθέσεις α: προμηθεύονται πάντα τὰ τεύχη τοῦ μοναδικοῦ
τούτου ἐν τῇ κόσμῳ βιβλιοῦ.

A.	Τεύχος	Εὐθνομογραφήματα ("Ἐκδ. Β' ἐπιτηξημένη)	Δραχ. 10
B'		Περὶ τὴν πατρίδα	10
Γ'		Λευκωμ Σχολικῶν ἐρωτῶν ("Ἐκδ. Β')	10
Δ-Ε'		Διατριβαὶ ("Ἐκδ. Β' μετερροθημένη)	20
ΣΤ'		Διηγήματα ("Ἐκδ. Β')	10
Z'		Εὐθνομογραφήματα	10
H'		'Αποφθέγματα ("Ἐκδ. Β')	10
Θ'		Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι	10
Ι'		Τὸ Βιβλίον	10
ΙΑ'		Περιγραφαὶ	10
ΙΒ'		Πόννοι, δντρια, στοιαθμοὶ	10
ΙΓ'		Χριστοῦγεννα ("Ἐκδοσις Β')	10
ΙΔ'		Ἄγιος Βασίλειος	10
ΙΕ'-ΙΗ'		Πανηγυρικοὶ (82 ἐν ὄλφ, σελ. 320)	40
ΙΘ'-Κ'		Πάσχα	20
ΚΑ'-ΚΒ'		'Επιστολαὶ	20
ΚΓ'-ΚΔ		'Υπάρχει εὐτυχία	20
ΚΕ'-ΚΖ'		'Ἐκδρομαὶ { (Μυκῆναι, Ἄργος, Ναύπλιον, Τί- ρον, Ἐπίδαυρος, Ἀσλαφαί, Μ. Σπή- λαιον, Καλάβρυτα, Ἄγ. Λαύρα)	25
ΚΗ'-ΚΘ'		Χριστὰ λόγια { ('Ἡ Πειθοχρῆσι—Τὸ χρέμα—Σὺν Ἄθηνά καὶ χεῖρα κίνεσι—Ἐπι- στήμη καὶ Ἠθική κ. λ. π.)	20
Λ'-ΛΒ'		Χαρακτηρισμοὶ (σελ. 240, Ἐκθέσεις 120)	30
ΛΓ'-ΛΔ'		Εἰρήνη—Πόλεμος	20
ΛΕ'-ΛΣΤ'		'Ἐθνικοὶ Ἐτερογέται (καὶ ἐπιμηνησῶνοι λόγοι)	20
ΛΖ'-ΛΘ'		Μαθητικοὶ Παλμοὶ ('Ἐκθέσεις 140)	30
Μ'-ΜΑ'		Μεγαλεῖο τῆς ἡδέως	25
ΜΒ'-ΜΙ'		Πραγματεῖαι	20

*Ὀλόκληρος ἡ σειρά δραχ. 400.

Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἕκαστον Τεῦχ. δραχ. 15

(ἀλληλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστολῆς)

*Αχυροῦται πᾶν προηγούμενον Τιμολόγιον.

Τὰ ὑπάρχοντα τεύχη ἀποστέλλονται παρ' ἡμῶν εἰς πάντα αἰτούντα
μαθητὴν ἐπὶ προαποστολῇ τοῦ ἀντιτίμου διὰ ταχυδρ. ἐπιταγῆς, ὅπισθε
τῆς ὁποίας ἀναγράφονται τὰ παραγγελόμενα βιβλία. Ἡ παραγγελία
ἀνάγκη νὰ περιλαμβάνῃ τρία τοῦλάχιστον βιβλία καὶ ἡ Διεύθυνσις τοῦ
μαθητοῦ νὰ εἶναι πλήρης καὶ εὐανάγνωστος. Διὰ δέματος ἐπὶ ἀντικατα-
βολῇ ἀποστέλλονται βιβλία ἀξίας τοῦλάχιστον 100 δραχ. Τὸ τέλος ἀντικα-
ταβολῆς, δραχ. 5, βαρύνει τὸν ἀγοραστήν.

Ἐνδιώττε τὰ καλὰ βιβλία εἰς πάντας τοὺς μαθητάς.

*Ἡ Διεύθυνσις: Κύριον Δ. Γουδῆν

*Ἀθῆνας, Ὀδὸς Σφακίων 3.